

INNOVAATIOIDEN VANTAA

KAUPUNKI- STRATEGIA 2022– 2025

SISÄLLYSLUETTELO

1 ESIPUHE	3
2 STRATEGIAMALLI JA STRATEGIAN VALMISTELU	4
Vantaalainen strategiatyön malli	4
Kaupunkistrategian toimeenpano, seuranta ja arviointi	5
Kaupunkistrategian 2022–2025 valmistelu.....	7
3 VISIO JA ARVOT	8
Vantaan visio	8
Vantaan arvot	8
4 STRATEGISET PAINOPISTEET JA NIIDEN TAVOITTEET	9
Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki.....	9
Hyvät asukaslähtöiset palvelut	17
Eriarvoistumisen estäminen.....	25
Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa	31
Kukoistavat kaupunkikeskukset	38
Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella	43
5 STRATEGIATEEMAT	46
6 KÄRKIHANKKEET	48
7 MUUT STRATEGISEN TASON ASIAKIRJAT JA SITOUMUKSET	50
LIITE: VALTUUSTOSOPIMUKSEN 2021–2025 TALOUS- JA STRATEGIALINJAUKSET	51

1 ESIPUHE

Vantaa on vahvasti kasvava ja kansainvälistyvä kaupunki. Vahva kansainvälisyys on tekijä, jolla Vantaa erottuu muista suurista kaupungeista. Monipuolisen väestörakenteen lisäksi Vantaa lentokenttäkaupunkina on myös Suomen portti maailmalle ja sijoittumiskohde kansainvälisille yhtiöille. Monipuolisen elinkeinorakenteen ansiosta Vantaan työpaikkaomavaraisuus on selvästi yli 100 % ja työpaikkojen kasvu on ollut historiallisesti vahvaa.

Edellisen strategiakauden kehitykseen vaikutti vahvasti Covid19-pandemia, joka näkyy kaikessa kaupungin kehityksessä. Väestönkasvua se ei pysäyttänyt, vaikka kuntien välinen nettomuutto painuikin Vantaan osalta negatiiviseksi. Luontainen väestönlisäys ja maahanmuutto piti väestön kasvu-uralla. Vieraskielisten osuus väestöstä jatkoi kasvuaan. Palvelualasta ja lentokentästä riippuvaiseen elinkeinorakenteeseen pandemia iski voimalla. Työttömyys kasvoi nopeasti suurten kaupunkien pahimmaksi. Toipuminen on ollut voimakasta loppuvuodesta 2021, mutta etenkin pitkäaikaistyöttömyys uhkaa jäädä korkealle tasolle.

Toimintaympäristöanalyseissä on noussut esiin tarve hallita kasvun tuomia lieveilmiöitä, kuten väestöryhmien hyvinvointieroja sekä alueellista epätasa-arvoa. Pandemiasta toipuminen on lisännyt tarvetta kiinnittää huomiota hyvinvointiin ja elinvoimaan. Maailman megatrendit näkyvät Vantaallakin ja tämän takia Vantaan täytyy kiinnittää huomioita myös ihmiskunnan yhteisiin haasteisiin. Näistä merkittävimpiä ovat ilmastonmuutos ja luontokato. Vantaa on asettanut tavoitteeksi olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä.

Vantaan strategiassa painottuvat vahvasti kaupunkilaisten hyvinvointi ja yhdenvertaisuus. Tavoitteena on tukea ihmisiä elämänkaaren eri vaiheissa, panostaa onnistuneeseen hyvinvointialuesiirtymään sekä tasata hyvinvointieroja. Vahvana teemana nousee esiin oppiminen elämän eri vaiheissa. Osaamisen pohja luodaan varhaiskasvatuksessa ja peruskoulussa, mutta koulutuspolkuja tulee rakentaa eri ikäisille. Osaamisen ja oppimisen merkitys tunnistetaan niin tasa-arvon, vieraskielisten integraation kuin elinvoiman näkökulmista. Lisäksi kaupunkia ja sen useita keskuksia kehitetään viihtyisämmiksi, turvallisemmiksi ja toimivammiksi.

Vantaa on myös innovatiivinen kaupunki. Vantaa voitti EU:n Rising Innovative Cities -palkinnon vuonna 2021. Palkinnon taustalla on ollut mm. kaupungin nopea kasvu

ja kaupungissa tehty laaja-alainen kehittämistyö esimerkiksi hiilineutraalisuuden, sosiaalisten innovaatioiden ja digitaalisten ratkaisujen suhteen. Tämä työ jatkuu.

Kaupungin tulee pitää huolta myös omasta osaamisestaan ja taloudestaan. Näin ollen hyvä johtaminen ja vaikuttavuus työnteossa näkyvät myös strategiassa. Samalla tavalla kestävä strategian lähtökohtana tulee olla se, että kaupungin talous pysyy tasapainossa.

Strategian laadintaan ovat osallistuneet kaupungin eri sidosryhmät, kaupunkilaiset ja yritykset. Strategian taustamateriaalina on käytetty tilastoja, tutkimuksia ja selvityksiä. Strategian pohjana on luottamushenkilöiden laatima valtuustosopimus, jonka sisältö on huomioitu strategiaa laadittaessa.

Maailmaa ei saada valmiiksi yhdessä strategiakaudessa eli neljässä vuodessa. Tämän takia Vantaan strategia katsoo myös kauemmas. Neljä kärkihanketta rakentaa tulevaisuutta pidemmälle. Ratikka mahdollistaa tiivistyvän kaupungin, kulttuuritalo nostaa kulttuurin merkitystä, Kuusijärvi parantaa matkailua ja luonnon virkistyskäyttöä ja Oppimiskampus tukee niin elinvoiman kuin jatkuvan oppimisen tarpeita. Teemapohjainen toimintatapa osana strategian toimeenpanoa katsoo myös pidemmälle tulevaisuuden haasteisiin.

2 STRATEGIAMALLI JA STRATEGIAN VALMISTELU

Vantaalainen strategiatyön malli

Kuntalain 37 §:n mukaan jokaisessa kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategia laaditaan valtuustokauden mittaiseksi. Vantaan edellinen strategia kattoi vuodet 2018–2021.

Vantaalla strategian keskeisen sisällön muodostavat visio ja arvot sekä kuuden painopisteen alle jäsennetyt valtuustokauden strategiset tavoitteet ja niille asetetut mittarit (kuva 1). Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään kuntalain 110 §:ssä.

Kuva 1. Strategiatyön malli strategiakaudella 2022–2025

Kaupunkistrategian toimeenpano, seuranta ja arviointi

Strategiaa toteutetaan kaupunkitason vuotuisista sitovista tavoitteista ja toimialojen sekä palvelualueiden tuloskorteista lähtien aina yksikötason tulos- ja kehityskeskusteluihin saakka (kuva 2). Strategia on johtamisen tärkein työväline. Se ohjaa päätöksentekoa ja johtamista organisaation kaikilla tasoilla. Tuloskortit ovat osa kaupungin johtamisjärjestelmää. Tavoitteiden toteutumista seurataan osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä 3 kertaa vuodessa.

Kuva 2. Strategian toimeenpano

Kaupunkistrategiassa määritellään myös strategiateemat, strategisen tason ohjelmat sekä strategiakauden kärkihankkeet. Strategiateemojen tärkein tehtävä on varmistaa strategian poikkihallinnollinen toteutuminen ja tehostaa strategian seuranta. Läpileikkaavat strategiateemat ovat ilmiöpohjaisia ja pidempikestoisia johtamisen välineitä, jotka voivat sisältää ohjelmia ja hankkeita.

Ohjelmat tukevat strategisten tavoitteiden toteutumista. Pääsääntöisesti ohjelmien sisältämien toimenpiteiden resursoinnista päätetään vuosittain talousarvion yhteydessä. Strategiakaudella 2018–2021 eräiden ohjelmien toteutusta varten oli kaupungin budjetissa osoitettu erillinen määräraha.

Ohjelmat raportoidaan vähintään kaksi kertaa valtuustokaudessa eli strategian väliarvioinnin ja loppuarvioinnin yhteydessä kaupunginhallitukselle tai -valtuustolle. Myös ohjelmia tarkentavat poikkihallinnolliset ja toimialatasoiset kehittämissuunnitelmat toteuttavat valtuustokauden strategiaa.

Kärkihankkeet ovat merkittävää panostusta kaupunkikehittämiseen. Ne toteuttavat strategiaa ja edellyttävät laajaa yhteistyötä.

Kaupunkistrategian 2022–2025 väliarviointi tehdään hyvinvointialueiden aloitettua vuoden 2023 aikana. Strategian loppuarviointi toteutetaan vuoden 2025 lopun tilanteesta keväällä 2026.

Kaupunkistrategiaa toteutetaan vuosittaisten valtuustotasoisien sitovien tavoitteiden sekä toimialojen ja palvelualueiden tulokorttien kautta. Sitovien tavoitteiden toteutumista seurataan kolme kertaa vuodessa. Tämä tehdään kaksi kertaa vuodessa valmisteltavan osavuosikatsauksen ja kerran vuodessa valmisteltavan tilinpäätöksen yhteydessä.

Strategiateemojen tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan strategiateemojen ohjausryhmälle ja kaupunginhallitukselle.

Kaupunkistrategian 2022–2025 valmistelu

Kaupunkistrategian 2022–2025 valmistelu on edennyt seuraavasti:

- Valtuustokauden strategian 2018–2021 auditointi ja väliarviointi 2020
- Toimialojen toimintaympäristöanalyysien esittely valtuustolle 18.3.2021
- Arvokysely koko henkilöstölle keväällä 2021
- Johtoryhmäkäsittelyt, toimialojen työpajat ja valmistelutyöryhmät
- Kaupunginvaltuuston talous- ja strategiaseminaari 26.–27.8.2021
- Kaupunginvaltuuston iltakoulu 28.10.2021
- Kaupunginhallituksen asettama neuvottelukunta
- Kaupunginhallitus 17.1.2022
- Kaupunginvaltuuston päätös strategiasta 31.1.2022
- Strategia voimaan 1.2.2022 alkaen

Vaikuttamistoimielimet, järjestöt, asukkaat ja yritykset mukana valmistelussa:

- Vammaisneuvosto
- Vanhusneuvosto
- Nuorisovaltuusto
- Svenska kommittén
- Monikulttuurisuusasiain neuvottelukunta
- Järjestöfoorumi
- Kansalaisraati 27.5., 10.6. ja 19.8.2021
- Kysely yrityksille

3 VISIO JA ARVOT

Vantaan kaupunkistrategiassa määritellään kaupungin visio, arvot, strategiset painopisteet, tavoitteet sekä mittarit lähtö- ja tavoitetasoineen. Vantaa edistää kuntalain mukaisesti asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Strategiassa tehtyjä linjauksia noudatetaan kaikessa kaupungin toiminnassa ja kehittämisessä.

Vantaan visio

Visio ilmaisee tulevaisuuden tahtotilan:

Rohkea, rento ja viihtyisä Vantaa on kestävyiden edelläkävijä.

Vantaan arvot

Kaupungin arvot ovat yhteinen käsitys siitä, mikä meille on tärkeää ja arvokasta. Ne ohjaavat kaupungin päätöksentekoa ja koko organisaation toimintaa. Toimialoilla voi lisäksi olla oman toimintansa kannalta määriteltyjä eettisiä periaatteita. Vantaan kaupunki sitoutuu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen ja syrjimättömiin toimintatapoihin. Tämä edellyttää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä kaikessa päätöksenteossa ja kaikissa palveluissa. Vantaa toteuttaa UNICEF:n lapsiystävällisen kunnan periaatteita. Vantaa kuuluu myös Maailman terveysjärjestön WHO:n ikäystävällisten kaupunkien verkostoon.

Avoimuus tarkoittaa päätöksentekomme ja koko toimintakulttuurimme läpinäkyvyyttä. Olemme avoimuuden edelläkävijä. Kuuntelemme, kohtaamme ja jaamme tietoa. Olemme kansainvälinen kaupunki. Sitoudumme keskusteluun ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Rohkeus on uskallusta nousta tulevaisuuden suunnannäyttäjäksi. Pidämme yllä kokeilemisen kulttuuria, jossa toimimme ennakkoluulottomasti ja haastamme totut tavat. Etsimme ratkaisuja ja käymme vuoropuhelua yli rajojen.

Vastuullisuus tarkoittaa hyvän elämän turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Valmistelussa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset, sosiaaliset, taloudelliset ja kulttuuriset näkökulmat.

Yhteisöllisyys on osallisuutta, luottamuksen ja yhteishengen luomista sekä sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. Asukkaat, yritykset, yhteisöt ja työntekijät muodostavat yhdessä vahvan yhteisön ja ovat hyviä kumppaneita toisilleen.

4 STRATEGISET PAINOPISTEET JA NIIDEN TAVOITTEET

Kuva 3. Tiivistelmäkuva strategiasta

Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki

Varmistetaan pitkäjänteisesti taloudellisesti vahva kaupunki ja kaupunkikonserni

Kaupungin vahva talous toimii tukipilarina, jonka varaan kaupungin ja kaupunkikonsernin palvelut ja muu toiminta nojaavat. Kaupungin kokonaistalous on viimeisten viiden vuoden aikana kehittynyt sen verran suotuisasti, että kaupungin ja kaupunkikonsernin voimakas velkaantuminen on saatu pysäytettyä ja kaupungin ja konsernin lainakantojen tasot ovat pienentyneet lähelle valtakunnallisia keskiarvoja ja alle kuuden suurimman kaupungin keskiarvon. Covid-19-pandemia iski vuonna 2020 voimakkaasti julkiseen talouteen ja se leikkasi kunnilta normaalia verotulokasvua ja lisäsi kustannuksia. Valtion kuntatalouteen suunnattujen tukitoimenpiteiden lisäksi on kuntien ollut välttämätöntä tehdä myös omia toimenpiteitä taloutensa vakauttamiseksi epidemian negatiivisten pitkäaikaisvaikutusten vuoksi.

Vantaalla laadittiin ja hyväksyttiin vuoden 2021 alussa tuottavuus- ja kasvuohjelma vuosille 2021–2025, jonka tavoitteena on parantaa kaupungin talustilannetta siten, että vuonna 2023 käyttötalous olisi tasapainossa ja tilikausi ylijäämäinen. Vuosina 2020–2022 Vantaa on sopeuttanut talouttaan lähes 80 milj. eurolla, josta yli puolet on pysyväisluonteisia toimenpiteitä. Tavoitteena on nostaa vuosikatetta vuosittain siten, että vuonna 2025 se olisi vähintään 130 milj. euroa, jolloin kaupungin perusinvestoinnit voidaan toteuttaa ilman nettolainanoton kasvua. Strategian taloustavoitteet perustuvat valtuustoryhmien kesällä 2021 tekemään sopimukseen valtuustokauden keskeisistä talouslinjauksista ja strategian painotuksista.

Kaupungin talouteen vaikuttaa voimakkaasti hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyminen 1.1.2023. Kaupungin taloudesta poistuu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannukset, mutta myös vero- ja valtionosuustuloja leikataan voimakkaasti. Talouden tasapainon ylläpitoon ja investointikyvyn ylläpitoon on jatkossa keinoja rajallisemmin käytössä.

Strategiakauden talouden tasapainottamistavoitteiden saavuttaminen edellyttää suotuisaa verotulokehitystä ja hillittyä menojen kasvua. Tuottavuutta parannetaan vuosittain siten, että se hillitsee väestönkasvun ja toimintaympäristön kustannuskehityksen aiheuttamaa kaupungin menokasvua palvelujen laatu turvaten. Toimintamenojen kasvua rajoitetaan ja tuottavuutta parannetaan strategian liitteenä olevan valtuustosopimuksen talous- ja strategialinjausten mukaisesti. Tuloja pyritään lisäämään systemaattisesti strategiakauden aikana. Kaupungin investoinneille asetetaan strategiakaudelle tavoitteeksi 600 milj. euron menokatto. Kaupungin ulkoiselle lainakannalle asetetaan asukaslukuun suhteutettu 4 200 e/asukas strategiakauden lopun enimmäistavoitetaso. Myös kaupunkikonsernin lainakannalle asetetaan enimmäistavoitetaso. Mahdollinen Vantaan ratikan rakentaminen voi kasvattaa investointimenoja sekä kaupungin ja kaupunkikonsernin lainakantoja em. tasoja korkeammiksi. Taloustavoitteita voidaan arvioida uudelleen, jos taloudellisessa toimintaympäristössä tapahtuu muita olennaisia muutoksia.

Hyvinvointialueuudistus supistaa kaupungin palvelutuotantoa, joten ennen hyvinvointialueen toiminnan käynnistymistä on tarpeen tarkastella kaupungin omistusten kokonaisuutta. Kaupunkikonsernin omistusten kokonaisuuden on oltava tarkoituksenmukainen, eli kaupungin palvelutuotantoa tukeva ja taloudellisesti järkevä. Jos tällaista tarkoitusta ei ole eikä omistus muutoin hyödytä merkittävästi kaupunkia, omistuksesta luovutaan. Luopuminen on mahdollista myymällä omistusta hyvinvointialueelle tai kolmannelle taholle. Luopumistilanteissa omistuksista irtaannutaan ja luopumisprojektit suunnitellaan sekä aikataulutetaan siten, että kaupungin tekemät

sijoitukset palautuvat mahdollisimman hyvillä tuotoilla kaupungille. Hyvinvointialueuudistuksen seurauksena tehtävissä kaupungin kiinteistöjä koskevissa järjestelyissä pyritään tekemään yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa tavoitellen kuntalaisten kannalta parasta lopputulosta.

Vahvistetaan osaamista ja työllisyyttä elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämiseksi

Tulevaisuuden kasvu syntyy uudistumisesta, osaamisesta ja tiiviimmästä yhteistyöstä toimialojen välillä.

Vailla ammatillista koulutusta olevien osuuden pienentämiseksi kaikille vailla ammatillista koulutusta oleville ja alhaisen koulutustason asiakkaille tarjotaan mahdollisuus kouluttautumiseen. Koronapandemian seurauksena työmarkkinoiden ulkopuolelle jääville kehitetään ja tarjotaan joustavia työllisyyttä edistäviä koulutuspolkuja. Työmarkkinoiden murroksessa oleville työntekijöille kehitetään nopeita ja joustavia mahdollisuuksia osaamisen päivittämiseen ja uudistamiseen työn ohessa. Eri elämänvaiheissa olevien urapolkuja tuetaan ja kannustetaan aktiiviseen elinikäiseen oppimiseen. Vantaa vahvistaa oppisopimuskoulutuksen roolia.

Korkeakoulu yhteistyötä kehitetään edelleen lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa. Koulutustasot ylittävää yhteistyötä kehitetään niin, että koulutustasojen väliset rajat eivät ole esteenä työntekijöiden urapolulla etenemiselle. Samalla joustavat siirtymät vahvistavat henkilöstön osaamista ja yritysten kilpailukykyä. Työssä oleville tarjotaan myös geneeristen taitojen kehittämiseen liittyvää koulutusta, erityisesti monikulttuurisuuden, kestävän kehityksen, teknologian käytön ja digitalisaation hyödyntämisen tueksi. Kaupungin oppilaitosten kampusverkostoista muodostetaan osaamiskeskittymiä, joiden toiminta ja tuottamat palvelut tukevat Vantaan työllisyyden ja elinvoiman kehittymistä. Kaupunki osallistuu aktiivisesti uusiin osaamistason nostamisiin, työllisyyttä, yrittäjyyttä ja elinvoimaa edistäviin hankkeisiin. Vantaalle tavoitellaan myös yliopistotason koulutusta esimerkiksi oppimiskampuksen osana mahdollistamaan erityisesti täydennys- ja muuntokoulutusta. Lisäksi tavoitellaan korkeakoulutettujen osuuden nousua työikäisestä väestöstä.

Työttömyys Vantaalla nousi covid-19-pandemian aikana voimakkaasti. Pitkäaikais-työttömyyden kasvu on jatkunut, vaikka kokonaistyöttömyys on lähtenyt lievään laskuun.

Työllisyyden kuntakokeilussa rakennetaan asiakaslähtöinen työllistämisen malli, jossa yhdistyvät työllisyyspalvelujen, oppilaitosten sekä tukipalvelujen prosessit

asiakasta tukevaksi toiminnaksi. Pohjoismaisen työvoimapalvelun palvelumallin lainsäädännöstä on annettu hallituksen esitys 7.10.2021. Hallituksen esityksen mukaisesti asiakas kohdataan työttömyyden ensimmäisen kolmen kuukauden aikana joka toinen viikko. Tämä tulee painottamaan Vantaa-Kerava työllisyyden kuntako- keilun palveluita työttömyyden alkupäähän. Samalla kuntouttavan työtoiminnan pal- velut siirtyvät hyvinvointialueelle vuodesta 2023 lähtien.

Vantaalaisten työttömyysaste oli ennen pandemiaa elokuussa 2019 8,6 %. Elo- kuussa 2021 työttömiä oli 13,9 %. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu pandemian ai- kana vaikeuttaa oleellisesti työttömyyden laskua strategiakauden aikana. Vantaa panostaa työllisyystoimissaan pitkien työttömyysjaksojen katkaisemiseen ja pitkäai- kaistyöttömien aktiiviseen työllistämiseen. Työttömyyden vähentämistavoitteen saa- vuttamiseksi tulee työllisyyden hoidossa panostaa erityisesti nuorten ja vieraskielis- ten työllistymiseen. Kotoutuminen ja vieraskielisten osaamisen vahvistaminen yh- dessä ammatillisen koulutuksen kanssa mahdollistavat strategiakauden aikana vie- raskielisten työllisyyden nostamisen. Lisäksi tarvitaan vahvaa panosta S2- ja R2- kielten (suomi tai ruotsi toisena kielenä) opiskeluun. Koulutustason nostaminen pit- källä aikavälillä tukee hyvää työllisyyden kehitystä. Lisäksi työllisyyden hoidon osalta tulee luoda toimiva yhteistyö hyvinvointialueen palveluiden kanssa. Asiak- kaan yksilöllinen kohtaaminen työttömyyden alkuvaiheessa tehostaa nopeaa työllis- tymistä.

Pitkäjänteisen elinkeinopolitiikan rooli elinvoiman kehittämisessä on ratkaisevaa. Tulevaisuuden kasvu syntyy uudistumisesta ja osaamisesta. Osaamislähtöisen kas- vun tueksi kehitetään Smart Vantaa -toimintamalli, joka korostaa rohkeiden valinto- jen ja yritys yhteistyön merkitystä elinvoiman kehittämisessä. Tavoitteena on luoda Vantaan tapa toimia yritys yhteistyössä sekä tukea yritysten perustamista ja kasvua hyödyntämällä kaupunkia kehittämisalustana. Samalla yritykset saadaan paremmin mukaan ratkaisemaan kaupungin haasteita. Keskeisiä kehittämisalustoja Vantaalla ovat Aviapolis ja oppimiskampus. Yritys yhteistyölle luodaan uusia mahdollisuuksia paikallisia yritys klustereita vahvistamalla.

Pääkaupunkiseudun kasvua tuetaan Työ- ja elinkeinoministeriön ja pääkaupunki- seudun suurten kaupunkien välisen ekosysteemisopimuksen kautta. Sopimuksen pääteemoja ovat älykkäät ja kestävät kaupunkiratkaisut sekä innovatiivisten hankin- tojen ja kokeilualustojen kehittäminen.

Vantaa panostaa yrittäjyyteen, yrittäjyysosaamiseen ja yrittäjyyden edistämiseen laaja-alaisesti. Yrittäjyydellä on huomattava merkitys kaupungin elinvoimaisuudelle ja se on tunnistettava työllistymistapana osana työllisyyden parantamista. Tämän

takia yrittäjyyden edistämässä huomioidaan ne tarpeet, joita eri yrittäjäryhmillä voi olla. Tämä tarkoittaa mm. nuoria yrittäjiä ja vieraskielisiä yrittäjiä.

Yrittäjyys huomioidaan laajemmin myös kaupungin päätöksenteossa. Tämä edellyttää mm. yritysvaikutusten arviointia sekä hankintakäytäntöjen kehittämistä niin, että kilpailutuksiin voivat osallistua myös pienemmät yritykset. Oppilaitoksissa huomioidaan myös yrittäjyyskasvatus ja työelämätietous.

Osana kaupungin uutta strategiaa päivitetään kaupungin kasvu- ja elinvoimaohjelma. Ohjelman päivitykseen osallistetaan vantaalaiset yritykset ja muut sidosryhmät laajasti. Konsernijaoston roolia vahvistetaan työllisyys- ja elinkeinoasioissa. Kasvu- ja elinvoimaohjelmassa määritetään tarkemmin myös yrittäjyyden edistämiseen käytetyt keinot ja tavoitteet.

Osaamisen ja toimintaympäristön ennakointia kehitetään, jotta erityisesti oppilaitokset pystyisivät paremmin vastaamaan yritysten tulevaisuuden osaamistarpeisiin. Nuorten yrittäjyys nähdään Vantaan erityisenä mahdollisuutena ja elinvoiman lähteenä.

Ulkomaisten investointien sijoittumista Vantaalle tehostetaan rakentamalla Vantaalle oma investointien houkutteluun keskittyvä palvelukokonaisuus. Kansainvälisten osaajien houkuttelua sekä Vantaalla jo asuvien kansainvälisen osaajien työllistymistä vahvistetaan Talent Vantaa -toiminnan kautta.

Vantaa valmistautuu osaltaan valmistelussa olevaan TE-palveluiden siirtoon kaupungeille, jota on suunniteltu toteutettavaksi vuoden 2024 alusta. Elinkeinoasioiden osalta tulevalla toimintamallilla yritysten kehittämiseen kohdistuvia eri toimenpiteitä ja palveluita kyetään tehostamaan ja niiden vaikuttavuutta kasvattamaan.

Vantaa on vetovoimainen asumisen kaupunki

Elinkeinokehittämisen rinnalla on tärkeää kehittää Vantaata vetovoimaisena asumisen kaupunkina. Nykyinen asuntotuotanto on vahvasti kerrostalovaltaista ja painottuu uudistuviin keskuksiin, joihin on onnistuttu tuottamaan houkuttelevia kerrostalohankkeita. Strategiakaudella nostetaan tämän pariin pientaloasuntojen rakentamisen edistäminen. Tarkoitus on asemakaavoituksen kautta luoda uusia monimuotoisia pientaloasumisen vaihtoehtoja ja edistää myös nykyisten pientaloalueiden viihtyisää täydennysrakentamista yleiskaavan määrittämin reunaehdoin. Vantaa on jo pientalojen suurkaupunki, mikä nostetaan laajemmin tunnetuksi vetovoimatekijäksi.

Kaupunkikulttuurilla on tärkeä rooli positiivisemmän kaupunki-identiteetin luomisessa erilaisten tapahtumien ja palveluiden keinoin. Asuinalueen viihtyisyys, hyvät palvelut ja koettu yhteisöllisyys lisäävät pitovoimaa. Tapahtumia ja harrastusmahdollisuuksia lisäämällä parannetaan Vantaan kiinnostavuutta ja vetovoimaa. Luodaan olosuhteita sekä suurille vetovoimatapahtumille ja pienemmille asukaslähtöisille tapahtumille asuinalueilla. Suomenruotsalainen kulttuuri ja historia tulee ottaa huomioon ja näkyä kaupungin tarjoomassa. Tavoitteena on liiketoiminnan synnyttäminen tapahtuma- ja palvelualoille. Suuria vetovoimatapahtumia lisätään aktiivisella yhteistyöllä ja strategisilla kumppanuuksilla. Mahdollistetaan omaehtoisten tapahtumien ja palvelutarjonnan syntyminen alueiden omaleimaisuutta ja yhteisöllisyyttä hyödyntämällä.

Vantaan kärkihankkeita edistetään

Vantaan kärkihankkeita edistetään strategiakauden aikana. Kärkihankkeet ovat merkittävää panostusta kaupunkikehittämiseen. Ne toteuttavat strategiaa ja edellyttävät laajaa yhteistyötä. Vantaan ratikasta tehdään päätös strategiakauden aikana. Suunnittelupäätöksen yhteydessä valtuusto linjasi, että kaupungin maksuosuus ratikasta tulee olla rahoitettavissa ratikan tuomilla kiinteistötaloudellisilla hyödyillä. Arvio kiinteistötaloudellisista hyödyistä tarkentuu suunnittelun edetessä. Oppimiskampanuksen ja Myyrmäen kaupunkikulttuuritalon suunnittelutyötä jatketaan. Vantaan vetovoimaisuutta lisätään kehittämällä Kuusijärvestä ympärivuotinen kestävän luontomatkailun virkistyskeskus parantamalla alueen infraa ja palveluja. Tavoitteena on toteuttaa Kuusijärven kärkihankkeen ensimmäisen vaiheen toimenpiteet sekä käynnistää toisen vaiheen kehittämishankkeiden suunnittelu.

Tavoite	Mittari	Lähtötaso v. 2020	Tavoitetaso v. 2025
1. Varmistetaan pitkäjänteisesti taloudellisesti vahva kaupunki ja kaupunkikonserni	Vuosikatetavoite kasvava kaupungin talousarvioissa	TA 2020 91,7 milj. euroa	TA 2025 130,0 milj. euroa
	Maanluovutuksen ja maankäyttö-sopimusten tulot (netto), milj. euroa = maanmyyntivoitot (kaupahinta vähennettynä hankintahinnalla ja tonttien luovutuskuntoon saattamisen kustannuksilla) + maanvuokratulot + maankäyttö-sopimuskorvaukset (vähennettynä maanhankintamenoilla)	Suppeampi maanmyyntivoittotavoite yhteensä 120 milj. euroa vuosina 2018–2021	Yhteensä 150 milj. euroa vuosina 2022–2025

	Kaupungin omien investointien (pl. mahdollinen Vantaan ratikka) omarahoitusosuus vuosina 2022-2025	541 milj. euroa vuosina 2017-2020	Enintään 600 milj. euroa vuosina 2022-2025
	Kaupungin ulkoinen lainamäärä/asukas (pl. mahdollisen Vantaan ratikan rahoittaminen)	3 618 euroa/asukas (TP 2020)	Alle 4 200 euroa/asukas vuonna 2025
	Konsernin lainamäärä/asukas, ilman Vantaan Energian osuutta (pl. mahdollisen Vantaan ratikan rahoittaminen)	7 857 euroa/asukas (TP 2020)	Alle 9 000 euroa vuonna 2025
	Konsernin pitkäaikaiset vastuut, ilman Vantaan Energian osuutta	Leasing- ja vuokravastuut yht. 390 milj. euroa (TP 2020)	Leasing- ja vuokravastuut alle 440 milj. euroa vuonna 2025
	Laaditaan Kiinteistöjohtamisen linjaukset, jotka kytkevät yhteen Vantaan kaupungin toimitilatoimijat ja määrittävät kiinteistöpitoa koskevat yhteiset toimintamallit.	Vantaan kaupunkikonsernin toimitilastrategia laadittiin viimeksi vuonna 2006	Kiinteistöjohtamisen linjaukset ovat valmiit, hyväksytyt ja niitä toteutetaan
	Tehdään kokonaistarkastelu ja suunnitelma konsernin omistusten kokonaisuudesta ja strategiset valinnat siitä, mitä kaupungin tulisi omistaa ja mistä omistuksista luopua sekä toteutussuunnitelma mahdollisille luopumisille.	Suunnitelmaa ei ole tehty	Suunnitelma on valmis ja sitä toteutetaan
2. Vahvistetaan osaamista ja työllisyyttä elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämiseksi	Vantaalaisten koulutustaso	Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus väestöstä 70 % Korkeakoulutettujen osuus on 23 %	Osuus nousee Osuus nousee
	Vieraskielisten koulutustaso (myös suomen kielen osaamisen tason nostaminen)	Vieraskielisistä 54*% on vähintään toisen asteen tutkinto	Osuus nousee
	Vantaalaisten työttömyys	Syyskuu 2021 13.7 %	9,0 %
	Nuorisotyöttömyys (alle 30-vuotiaiden työttömyyden puolittaminen)	Elokuu 2021 4997	2 500
	Vieraskielisten työttömyys (työttömyyden puolittaminen)	Elokuu 2021 7174	3 600

	Yritysten palkkasumman (suhteellinen) kehitys	111,2 (Q1/21) 2015 = 100.	127
	Keskitulo/Tulonsaaja	34 188€/v	35 600 €/v
3. Vantaa on vetovoimainen asuminen kaupunki	Valmistuneet pientaloasunnot /vuosi	Valmistuneet pt-asunnot 494	Valmistuneet pt-asunnot 600
	Tapahtumien ympärille syntyy uutta liiketoimintaa. Mittarina: Määritellyille toimialoille (majoitus- ja ravitsemistoiminta; taiteet, viihde ja virkistys; informaatio ja viestintä; muu palvelutoiminta; hallinto- ja tukipalvelutoiminta) Vantaalle syntyneiden uusien yritysten kumulatiivinen lukumäärä ja samojen toimialojen yritysten liikevaihto	v.2021-Q1 Toimialoilla aloittaneiden yritysten lkm: 160 kpl Toimialojen yritysten yhteenlaskettu liikevaihto v.2020: 100,3, 2015 = 100	Aloittaneita yrityksiä 230 kpl Liikevaihto kasvaa +20 %
	Kuusijärven palveluiden ja infran kehittäminen	Kärkihankkeen vaiheen 1 suunnittelu käynnissä	Kärkihankkeen 1 vaihe toteutunut suunnitelman mukaisesti

*Suomessa ei ole rekisteritietoa ulkomaalaisista tutkinnoista. Tämän takia maahanmuuttajien koulutustaustaa ei usein tunneta.

Hyvät asukaslähtöiset palvelut

Julkisten palvelujen kenttä on murroksessa. Tulevaisuuden kaupungilta kaupunkilaiset saavat koulutus-, sivistys- ja muita erilaisia hyvinvointia rakentavia palveluita, niitä palveluita, jotka tekevät kaupungista kaupungin. Hyvinvointialue-uudistuksessa suuri osa aiemmin kaupungin tuottamista palveluista siirtyy uudelle toimijalle. Toimivat yhteiset prosessit ja yhteistyörakenteet kaupungin ja uuden hyvinvointialueen välillä rakentavat hyvinvointia.

Kaupunki on asukkaidensa näköinen. Vantaa on kaksikielinen ja kulttuurisesti moninainen. Osallistuvalla Vantaalla palvelut tehdään kaupunkilaisten kanssa kaupunkilaisia varten: kaupungin olemassaolon tarkoitus ovat vantaalaiset. Palvelut tavoittavat eri ikäluokat, vammaiset, kieliryhmät ja erityisenä tavoitteena on lapsiystävällisyys. Lisäksi tavoitteena on erilaisten perheiden tukeminen.

Vantaan erityisenä tavoitteena on olla lapsiystävällinen kaupunki. Suomeen on vuonna 2020 valmisteltu kansallinen lapsistrategia, jonka tavoitteena on lapsen oikeuksia kunnioittava yhteiskunta. Lapsistrategian pohjana toimii YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Vantaan kaupunki sitoutuu edistämään lapsistrategian keskeisiä tavoitteita, kuten lasten ja nuorten osallisuutta ja päätösten lapsivaikutusten arviointia.

Maailmanlaajuinen koronapandemia ravisteli Vantaata. Strategiakauden aikana vakiinnutetaan poikkeuksellisen tilanteen aikana rakennettuja palvelumalleja ja korjataan pandemian jälkiä kestävästi: huolehditaan siitä, ettei kukaan jää jälkeen. Vantaan kaupungille on laadittu kokonaisuudessaan 18 miljoonan euron toipumissuunnitelma, jonka tarkoituksena on hyvinvointi- ja muun vajeen kurominen umpeen toimialoilla.

Sujuvat, hyvinvointia rakentavat palvelut

Palveluja kehitetään ja uudistetaan yhdessä käyttäjien ja palvelujen tuottajien kanssa. Uudistamistyöhön osallistetaan työntekijät, järjestöt ja paikalliset yritykset. Viestinnällä, asukasraadeilla ja muilla osallistamisen välineillä tehdään palveluja tutuksi. Vantaalla edistetään kaupungin kumppanien palvelutarjonnan turvaamista ja saatavuutta, esimerkiksi liikunnan ja kulttuurin aloilla. Vantaan palveluihin tavoitellaan erityisesti kohderyhmiä, joiden hyvinvoinnissa on kehitettävää. Tällä pyritään asukkaiden hyvinvoinnin lisääntymiseen ja sen jakautumiseen tasaisemmin eri alueille ja asukasryhmiin. Asukaslähtöisyyden mittaamista kehitetään osana tietojohdantamista.

Pandemian vaikutukset kaupunkilaisten hyvinvointiin ovat laajat. Vantaalla kiinnitetään huomioita erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointiin ja hyvinvointivajeiden, kuten oppimisvajeen, kuromiseen. On arvioitu, että koronapandemia on lisännyt mm. yksinäisyyttä, univaikeuksia ja psyykkisiä haasteita. Vantaalla panostetaan mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyyn ja tunnistetaan eniten tukea tarvitsevat ryhmät ml. vammaiset. Koronapandemia on lisännyt myös ikäihmisten yksinäisyyttä ja heikentänyt heidän hyvinvointiaan. Kokonaisvaltainen koronasta toipuminen on kiireinen tehtävä, ja toteutuu osana kaupungin palvelutuotannon määrätietoista kehittämistä.

Elintavoissa on tapahtunut sekä positiivisia että negatiivisia muutoksia koronapandemian aikana. Vantaalla kiinnitetään tulevalla strategiakaudella erityishuomiota kuntalaisten fyysisen aktiivisuuden lisäämiseen niin vapaa-ajan liikunnan kuin arkiliikunnankin kautta. Terveytensä puolesta liian vähän liikkuvien osuus vähenee aikuisväestössä sekä ikääntyneissä. Vantaalle valmistellaan kaikki toimialat käsittävä kokonaisvaltainen liikkumisohjelma. Kulttuurihyvinvointi nähdään osana hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuutta. Tavoitteena on, että jokaisella lapsella ja nuorella on vähintään yksi mielekäs harrastus ja että harrastuksen hinta ei muodostu esteeksi harrastamiselle.

Strategiakaudella työskennellään kuntalaisten ravitsemustottumusten kehittämiseksi. Elintapaohjauksessa jatketaan viime valtuustokaudella luotua hyvinvointimentorointia, minkä lisäksi kehitetään Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa moniammatillista yksilö- ja ryhmäelintapaneuvontaa kuntalaisille.

Tulevaisuudessa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kannustimena on HYTE-kertoimen kautta määrittyvä valtionosuus. Kaupunki sitoutuu kohdentamaan HYTE-kertoimen kautta määrittyvän valtionosuuden takaisin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviin toimenpiteisiin.

Hallittu siirtymä hyvinvointialueelle

Strategiakauden alkupuolella toteutuu suuri hallinnollinen uudistus, kun hyvinvointialueet ottavat vastuun kuntalaisten sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä. Siirtymävaiheessa varmistetaan asiakkaiden palvelupolkujen jatkuvuus ja toimivat hallinnon rakenteet. Kaupunki tukee hyvinvointialueen käynnistymistä. Strategiakauden aikana Vantaan kaupungin ja Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen yhteistyö ja yhteiset prosessit hiotaan optimoimaan hyvinvointialueen asukkaiden hyvinvointia.

Kaupungin ja hyvinvointialueen vastuu asukkaan hyvinvoinnin ja arjen tukemisesta on yhteinen. Ennalta ehkäisevä ja hyvinvointia rakentava työ korostuu muutoksessa. Kaupungin ja hyvinvointialueen välille luodaan aktiiviset ja ennakoivat hyvinvointityön rakenteet, joiden pohjana ovat lainsäädännön vaateet. Hyvinvointityössä onnistuminen heijastuu laajalti alueen elinvoimaan ja asukkaiden arkeen.

Asukkaan arjen palvelupolkujen sujuvuus uusissa rakenteissa varmistetaan. Tämä edellyttää palveluiden sujuvaa integraatiota ja asiakkaan näkökulmasta vaivatonta ja oikea-aikaista palveluiden saantia. Hyvinvointialueen käynnistyminen ja asukkaiden hyvinvoinnin tukeminen edellyttävät uudistumista myös kaupungin prosesseilta.

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen hyvinvoinnin edistäminen on edelleen kuntien vastuulla. Vantaalla hyvinvointi nähdään laaja-alaisena kokonaisuutena. Päätöksiä valmisteltaessa ja niitä tehtäessä eri toimialoilla tiedostetaan niiden vaikutukset asukkaiden terveyteen ja hyvinvointiin.

Jokaisen oppijan on mahdollista kasvaa ja oppia yltäen omaan potentiaaliinsa

Tavoitteenamme ovat uteliaat ja taitavat elinikäiset oppijat. Kaikilla oppijoilla on mahdollisuudet kehittyä kykyjensä mukaan. Päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa opetussuunnitelma ohjaa opetusta. Toiminnan suunnittelu, arviointi ja kehittäminen tapahtuvat yhdessä oppijan kanssa. Kehittämisessä huomioidaan myös vieraskielisten tarpeet. Pedagoginen toiminta perustuu ajankohtaiseen tutkimukseen ja kokeilevaan kehittämiseen kannustetaan. Yhteisopettajuuden mallia ja toimintakulttuuria kehitetään.

Kaikki oppijat etenevät suunnitellusti omalla oppimisen polullaan. Oppijoiden tuki ja tukipalvelut ovat oikein kohdennettuja ja vastaavat tarpeisiin. Itsetuntemus, elämänhallinta- ja hyvinvointitaidot sekä huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö ovat keskeisessä roolissa kasvatuksessa ja opettamisessa. Turvallinen kasvuympäristö on keskeinen edellytys jokaisen nuoren kasvulle.

Hyödynnämme monipuolisia oppimisympäristöjä, jotka ruokkivat elinikäistä uteliaisuutta ja oppimista. Oppimisympäristöissä oppija on itse keskiössä ja aktiivisena toimijana. Perusopetuksen aikana oppilailta on mahdollisuus edetä omiin tavoitteisiin pohjautuen laadukkaan tuen tai ylöspäin eriyttämisen myötävaikutuksella. Huolehdimme oppimisympäristöjen turvallisuudesta ja terveellisyydestä. Tavoitteena on, että oppijat saavat laajat hyvään elämään

tarvittavat valmiudet ja taidot. Tavoitteena on myös lasten lukutaidon paraneminen. Lukutaidon ja matematiikan osaamisen seuranta kehitetään ja tavoitteena on myös vertailtavuus muihin kaupunkeihin.

Autenttisten oppimisympäristöjen kautta saadaan käsitys työelämän vaatimuksista. Vantaalla vahvistetaan yrittäjäyyskasvatusta sekä työelämäpainotteista opetusta.

Elämäntaitojen ja hyvinvoinnin lisäämiseen tähtäävä oppiminen tapahtuu myös informaaleissa ympäristöissä ja vapaa-ajalla. Monipuoliset palvelumme tarjoavat mahdollisuuden osallistua yhteiskuntaan ja kehittyä sen aktiiviseksi jäseneksi.

Jatkuvan oppimisen ja osaamisen tarpeisiin panostetaan, ja vantaalaisten osaamistaso nousee

Jatkuva oppiminen varmistaa tasa-arvoiset ja monipuoliset mahdollisuudet kaikenlaisille oppijoille aktiiviseen, hyvään elämään. Ihmisen tiedot, taidot ja kyvyt henkilökohtaisessa, yhteiskunnallisessa ja sosiaalisessa elämässä kehittyvät jatkuvasti. Ammattilaisemme mahdollistavat itse kehittyen, että jokainen kasvaa ja oppii potentiaalinsa mukaan. Kokonaisvaltaista hyvinvointia vahvistetaan tukemalla tunne- ja sosiaalisia taitoja.

Tarjoamme kaikenikäisille oppijoille perusvalmiudet tulevaisuutta ajatellen, kuten kyvyn ja halun itsensä kehittämiseen, muutosten hallitsemiseen, ja jatkuvaan vuorovaikutukseen yhteiskunnan toimijoiden kanssa. Aikuisten koulutusta laajennetaan strategiakauden aikana. Jatkuvan oppimisen tarjonta Vantaalla selvitetään Oppimiskampus -hankkeen valmistelun yhteydessä.

Elämäntaitojen ja hyvinvoinnin oppimista ja kehittämistä tuetaan erityisesti liikunta- ja kulttuuriharrastusten kautta sekä muissa vapaa-ajan toiminnoissa. Toimitilat on mitoitettu tarpeen mukaan ja oppimisympäristöt ovat toimivia ja turvallisia.

Digitaalisuus tukee palvelujen kehittämistä

Digitaaliset palvelut mahdollistavat ajasta ja paikasta riippumattoman asioinnin. Vantaalla digitaalisia palveluita kehitetään ja olemassa olevien käyttöä kasvatetaan Digitaalinen siirtymä -nimisen kehittämiskokonaisuuden kautta.

Digitaalisen siirtymän toteuduttua asukkailla on parempia mahdollisuuksia asioida sujuvasti myös digitaalisesti ja työntekijöillä tehokkaammat tavat saada sisäistä palvelua. Digitaalisessa siirtymässä tavoittelemme kaupungin palvelujen parempaa saavutettavuutta, laatua, nopeutta ja tehokkuutta. Palveluja kehitettäessä

arvioidaan, milloin sähköisen asioinnin rinnalla tarvitaan edelleen kaupungin työntekijän avustamaa asiakaspalvelua. Lisäksi huolehditaan kuntalaisten digitaitojen kehittymisestä ja ehkäistään digisyrjäytymistä. Vantaa kuuluu ikäystävällisten kaupunkien verkostoon ja toteuttaa siinä hyväksi havaittuja toimintatapoja.

Asiakaspalvelun visio 2030 laaditaan samanaikaisesti digitaalisen siirtymän tiekartan kanssa. Kaupungin sisäisen toiminnan kehityksessä tavoittelemme ensisijaisesti palveluprosessien tehokkuutta ja automatisointia. Tämä toteutetaan edistämällä niitä hankkeita, jotka saavat mahdollisimman paljon vaikutusta edellä mainituissa tavoitteissa.

Tavoite	Mittari	Lähtötaso v. 2020	Tavoitetaso v. 2025
4. Sujuvat hyvinvointia rakentavat palvelut	Kuntien HYTE-kerroin	Vantaan HYTE-kerroin vuodelta 2020 oli 77 (tulosindikaattorit 68, prosessi-indikaattorit 85) (Lähde: Sotkanet)	Vantaalaisten terveyttä ja hyvinvointia tukevien toimenpiteiden myötä Vantaan hyte-kerroin kasvaa
	Kaupunkipalvelututkimuksen asuinkuntaindeksi *sitoudutaan tilaamaan tutkimus tulevina vuosina	3,68	Indeksi kasvaa
	Kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille (Kouluterveyskysely)	8-9-lk 28%, lukio 28,8%, aol 24,9% (Kouluterveyskysely 2021)	30/31 % 30/31 % 28 %
	Vantaa on saanut UNICEFin myöntämän Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen	Vantaa on hakenut / haki mukaan UNICEFin Lapsiystävällinen kunta-malliin	Vantaa on saanut UNICEFin Lapsiystävällinen kunta-tunnustuksen
5. Hallittu siirtymä hyvinvointialueelle	Kaupungin ja hyvinvointialueen välisen toimivan hyte-rakenteen luominen	Kunnan nykyiset hyte-rakenteet	Vuosittaiset hyte-neuvottelut toteutuvat kaupungin ja alueen välillä, toimintaa suunnitellaan säännöllisesti työryhmissä yhdessä ja laaja hyvinvointikertomus yhteisten asukkaiden terveyden ja

			hyvinvoinnin tueksi on tehty
6. Tuetaan oppijan tarpeisiin pohjautuvaa oppimista ja mahdollisuuksia edetä omien edellytystensä mukaan	Oppilaan kokemus osallisuudesta omaan opiskeluunsa Laaditaan vuonna 2022 toimialatasoinen kehittämissuunnitelma riittävien oppimisvalmiuksien ja perustaitojen turvaamiseksi	Kouluterveyskysely 2021, indikaattori: Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulutyön suunnitteluun. Lähtötaso v. 2021 yläkoululaisista (8. ja 9. lk) 26,9% (Uusi mittari)	Kokemus osallisuudesta ja mahdollisuudesta vaikuttaa omaan opiskeluunsa kasvaa, mittaus syksy 2025 Kehittämissuunnitelman toimenpiteet on toteutettu
	Lukutaito ja matematiikan osaaminen	Matematiikan ja äidinkielen päättöarvosanat kevät 2022 Matemaattinen ja kielellinen osaaminen Oppimisen arviointitutkimuksen nojalla (lähtötaso joulukuu -21 mukaan)	Pysyy samana tai nousee kevät 2025 Osaaminen paranee, joulukuu 2024 testaus
	Oppilaiden lukutaito 2. ja 7. luokalla	Lukutaidon arviointi valitulla testillä (esim Lukuseula-testillä) 2. lk lähtötaso -Suomi äidinkielenä oppimäärä 23 % oppilaista kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 % -Suomi toisena kielenä oppimäärä 69 % oppilaista kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 %	2.lk -Suomi äidinkielenä oppimäärä 20 % oppilaista kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 % -Suomi toisena kielenä oppimäärä 65 % oppilaista kuuluu suoritustasoltaan alimpaan 20 %

	<p>7. lk -Suomi äidinkielenä oppimäärä 30 % oppilaista kuuluu suoritusasoltaan alimpaan 20 % Suomi toisena kielenä oppimäärä 70 % oppilaista kuuluu suoritusasoltaan alimpaan 20 %</p>	<p>7.lk -Suomi äidinkielenä oppimäärä 27 % oppilaista kuuluu suoritusasoltaan alimpaan 20 % Suomi toisena kielenä oppimäärä 64 % oppilaista kuuluu suoritusasoltaan alimpaan 20 %</p>
Oppilaiden matemaattinen osaaminen	<p>Suomen- ja ruotsinkielinen perusopetus kilpailuttaa oppilaiden matematiikan osaamista arvioivan testin vuoden 2022. Testaus toteutetaan jollakin luokka-asteella 1-6 ja jollakin luokka-asteella 7-9 sovittaen muihin kouluilla tehtäviin tutkimuksiin. Lähtötaso mitataan lukuvuoden 2022 - 2023 aikana.</p>	<p>Valitun testin perusteella oppilaiden matemaattinen osaaminen paranee</p>
Joustavan perusopetuksen oppilaiden määrä yläkoulussa	<p>Joustavassa perusopetuksessa (Teppo ja Jopo) opiskelee 6,7 % oppilaista</p>	<p>Joustavassa perusopetuksessa (Teppo ja Jopo) opiskelee vähintään 7 % oppilaista</p>
Kuntakohtainen kolmiportaisen tuen	<p>Kuntakohtaista kolmiportaisen tuen määrittelyä ei ole tehty</p>	<p>Kolmiportaisen tuen yhteneväiset ohjeistukset on määritetty kaupunkitasolla ja niitä noudatetaan kaikissa yksiköissä</p>

	määrittely ¹ on uudistettu ja yhtenäistetty varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa ja sitä noudatetaan kaikissa yksiköissä		
7. Eri-ikäisten kuntalaisten jatkuvan oppimisen ja koulutuksen tarpeisiin panostetaan	Tukipalvelujen saatavuus	898 oppilasta/kuraattori 880 oppilasta/psykologi	max. 670 oppilasta/kuraattori max. 780 oppilasta/psykologi
8. Digitaalisuus tukee palvelujen kehittämistä	Asiakaspalvelu 2030 visio ja -toimenpideohjelma	Kokonaisvaltaista tarkastelua ei ole tehty (lisäksi vaatii näkemyksen myös läsnä tapahtuvista asiakkaiden neuvontapalveluista sekä kuntalaisten digiosaamisen varmistamisesta)	Asiakaspalvelu 2030 visio on valmis ja toimenpideohjelma 2022–2025 on toteutettu
	Digitaalisen siirtymän toimintaohjelma	Tehdään v. 2022	Toteutettu
	Tyytyväisyys digitaalisiin palveluihin (Kaupunkipalvelututkimus)	Käytön helppous (tyytyväisiä 58 %) Palvelujen laajuus (55 %) Asiointi verkon kautta (44 %) Kieliversioiden riittävyys (27 %)	Tyytyväisten määrä nousee.

¹ OKM:n lähitulevaisuudessa (suunnitteilla 1.8.2023 voimaan tuleviksi) kunnille asettamat uudet säädökset toimenpannaan ja käyttöön otetaan kaikissa yksiköissä.

Eriarvoistumisen estäminen

Nykytilanne

Vantaa on nopeasti kasvava monikulttuurinen kaupunki. Väestönkasvu Vantaalla nojautuu yhä vahvemmin vieraskielisten nopeasti kasvavaan osuuteen.

Vieraskielisyys tuo kulttuurista moninaisuutta ja kasvavaa työvoimaa, mutta käytännössä luo myös haasteita. Sosioekonomisten indikaattorien perusteella vieraskielisten asema on kantaväestöä heikompi.

Vantaan kehitystä leimaava tekijä on myös alueiden eriytyminen. Segregaatio on vielä maltillista, mutta suunta on huolestuttava. Vantaan aluekeskukset on rakennettu eri aikoina ja mm. ARA-tuotanto on jakautunut eri tavoilla keskusten välillä. Tämä näkyy väestön selkeinä alueellisina eroavaisuuksina eli segregaationa.

Strategisesti on tärkeää tavoitella kansalaisten yhdenvertaisuutta. Eri ryhmien välillä erot ovat kasvaneet kuitenkin niin suuriksi, että toimenpiteet on suunnattava nimenomaan lieventämään selkeimpiä eriarvoisuuksia. Tämä tarkoittaa mm. alueellisen segregaation vähentämistä ja ehkäisyä, vieraskielisten paremman integraation edistämistä ja muiden selkeiden eriarvoistumista aiheuttavien asioiden, kuten digisyrjäytymisen ja yksinäisyyden vähentämistä. Näin saavutetaan paremmin myös mahdollisuuksien tasa-arvo.

Tavoitteet ja toimenpiteet

Strategian keskeisenä tavoitteena on syrjäytymis- ja eriarvoistumiskehityksen katkaiseminen. Tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta tätä lähestytään neljästä päällekkäisestä näkökulmasta. Nämä ovat aikuiset, nuoret ja lapset, vieraskieliset sekä segregoituneet alueet. Strategisten tavoitteiden toteutumisen kannalta on oleellista kuitenkin edelleen vahvistaa tietopohjaa ja kehittää vaikuttavuuden arviointia.

Tavoitteita poikkileikkaava toimenpide on myönteisen erityiskohtelun ohjelma (MEK), joka aloitettiin edellisellä strategikaudella. Ohjelma kohdistuu Vantaan kuudelle alueelle, jotka on valittu koulutuksen tasa-arvo- eli KOTA- indikaattorin perusteella. Indikaattori kertoo alueiden eriytyemisestä. Myönteisen erityiskohtelun ohjelman sisältöä ja toimenpiteitä kehitetään vaikuttavamiksi kokemusten ja tutkimuksen pohjalta. Lisämäärärahojen ohella osana ohjelmaa arvioidaan uudestaan myös kaupungin toimintatapoja. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaikutusten arviointia palveluiden järjestämisessä edistetään.

Aikuiset

Aikuisten hyvinvointierot ovat merkittävät. Vantaan nopea kasvu aiheuttaa juurettomuutta. Kaupungissa on paljon yksinasuvia, etenkin vanhuksia, mutta myös aktiivi-ikäisiä. Tämä aiheuttaa yksinäisyyttä. Tämän takia yhteisöllisyyttä tulisi tukea.

Ikääntyvän väestön hyvinvointia voidaan kasvattaa tukemalla heidän omatoimisuutensa edellytyksiä. Tämän lisäksi aikuisväestön osalta on keskitettävä toimia haavoittuvimmassa asemassa olevaan väestöön. Tavoite on, ettei kukaan jää yksin Vantaalla. Luodaan asukkaille mahdollisuuksia omaehtoiseen toimintaan. Tämä edellyttää, että kaikilla alueilla on mahdollisuus kokoontua ja harrastaa. Riittävien palveluiden saatavuus alueellisesti varmistetaan. Panostetaan heikoimmille alueille turvaamalla avoimet kohtaamispaikat kaikissa elämäntilanteissa, niin lapsiperheille kuin ikäihmisille sekä vammaisille. Liikunta- ja muut harrastukset ovat erittäin tärkeä osa-alue, kun pyritään ehkäisemään ja vähentämään aikuisten yksinäisyyttä iästä riippumatta.

Vantaan strategian mukaan digitalisaatiota edistetään ja digikanavista tehdään pääasiallinen asiointikanava. Heikot digitaidot, digilaitteiden puute ja digituen ulkopuolelle jääminen lisäävät syrjäytymistä ja sitä kautta kustannuksia, vähentävät osallisuutta ja maahanmuuttajataustaisilla vaikeuttavat kotoutumista. Digitaalisiin palveluihin siirryttäessä varmistetaan sähköisen asioinnin riittävä asiakastuki. Eri käyttäjäryhmien palvelutarpeet täsmennetään ja erilaiset kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityispiirteet huomioidaan myös digipalveluissa. Samalla varmistetaan turvallinen ja luottamuksellinen kohtaaminen etänä tai monipaikkaisesti annettavassa digituessa.

Lapset ja nuoret

Kasvatus- ja opetushenkilöstön ja kodin yhteistyöllä edesautetaan huoltajia lasten oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tukemisessa. Laadukkaalla varhaiskasvatuksella ja perusopetuksella on myönteisiä vaikutuksia lapsen ja nuoren koulumenestykseen. Lasten ja nuorten hyvinvointia edistää tunne yhteisöön kuulumisesta. Kaikille lapsille ja nuorille yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallisuuteen vahvistetaan tukemalla tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja kaverisuhteita varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia vahvistetaan monialaisella yhteistyöllä ja matalan kynnyksen palveluilla. Resurssien jaossa ja kohdentamisessa on tärkeää huomioida erittäin haavoittuvassa asemassa olevat alueet ja haavoittuvassa asemassa olevien

alueiden päiväkodin ja koulut. Lisäksi varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opettajasegregaatioon kiinnitetään erityistä huomiota.

Kiusaamisen ennaltaehkäisyyn panostetaan edellisen strategian tavoin laajasti. Uusi kiusaamiseen puuttumisen toimintaohjelma on tehty ja otettu kaikilla tasoilla käyttöön. Toimintaohjelmassa kiinnitetään huomiota sosiaalisten ja tunnetaitojen vahvistamiseen ja kiusaamiseen puuttumiseen.

Lasten ja nuorten matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden saatavuuteen ja laatuun tulee kiinnittää huomiota hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa. Lasten hyvinvointia mitataan muun muassa kouluterveyskyselyllä.

Vieraskieliset

Vantaa on Suomen kansainvälinen kunta. Kolme neljäsosaa uusista asukkaista on vieraskielisiä. Vieraskieliset luovat kaupungin kasvun edellytykset, mutta integraatio vaatii edelleen työtä. Maahanmuuttajien osalta eriarvoistumisen purkaminen kohdistuu työllisyyteen, koulutukseen ja kielitaitoon. Tavoitteet liittyvät toisiinsa, koska mm. parempi kielitaito ja koulutusasteen nousu tukevat työllisyyttä. Riittävä kielitaito on taas edellytys kouluttautumiselle jne. Kotouttamisessa painopisteenä on kotimaisen kielen osaaminen, kulttuurimme käytännöt ja työelämän vaatimukset.

Työllisyyden ja integraation eteen on Vantaalla jo toteutettu useita hankkeita. Hankeilla luotuja toimivia työtapoja pitää vakiinnuttaa. Työllisyyttä tulisi tukea myös lisäämällä vieraskielisten osuutta Vantaan omissa työntekijöissä. Oppilaitosyhteistyössä tulisi kehittää mm. oppisopimuskoulutusta ja muuten työelämässä jo olevien osaamisen kehittämistä.

Koulutustason nosto huomioidaan niin nuorten kuin aikuisten osalta. Osa kaupunkiin muuttavista aikuisista on vailla toisen asteen koulutusta tai peruskoulun päättötodistusta. Tämän takia myös aikuisten osaamista on vahvistettava huomioiden oppimistarpeet sekä kehitettävä osaamisen tunnistamista ja tunnustamista. Koulutuksen nivelvaiheisiin on kiinnitettävä huomiota ja kielitaitoa on vahvistettava niin aikuiskoulutuksessa kuin yleissivistävässä S2- ja R2-kielten (suomi tai ruotsi toisena kielenä) opetuksessa.

Alueellinen eriytyminen

Vantaalla on useita alueita, joilla erottuu selvemmin huono-osaisuuden keskittyminen ja niihin liittyvät riskitekijät, kuten matala koulutus, pienituloisuus ja työttömyys. Näiden eriytymiskehityksen kierteessä olevien alueiden taustalta ja

historiasta löytyy selittävinä tekijöinä usein aikanaan tehdyt asuntopoliittiset ratkaisut ja vanheneva, korjausvelkainen rakennuskanta. Kaupunki on laatinut alueille erilaisia kehittämissuunnitelmia, mutta toteutuminen on ollut heikkoa. Asuntorakentamisen ja erityisesti omistusasuntotuotannon pullonkaulana on alueen matala hintataso, jonka vuoksi rakentajat eivät uskalla ottaa riskiä mahdollisesti kannattamattomista hankkeista. Ongelma ei koske vain asuntorakentamista, vaan liittyy yksityiseen toimitilarakentamiseen yhtä lailla. Joillakin alueilla Itä-Vantaalla korostuu myös alueiden huono saavutettavuus joukkoliikenteellä. Vantaa hakee rohkeasti ratkaisuja vanhojen lähiöiden kehittämiseen yhteistyössä yksityisten toimijoiden kanssa.

Alueiden eriytymiskehityksen kääntämiseksi kaupungin pitää käyttää kaikkia mahdollisia keinoja. Eriytymiskehityksen kierteessä oleville alueille tulee saada uutta nostetta, joka houkuttelee asuntorakentamista, palveluita, kauppia ja investointeja. Jotta alueiden kehitys kääntyy, täytyy niiden olla vetovoimaisia myös kotipaikkaansa etsiville asukkaille. Viihtyisyyden lisäksi keskeinen kysymys on arjen sujuvuus liikkumisen ja palveluiden osalta.

Vantaa on linjannut tavoitteekseen kestävän resurssiviisaan kaupunkikehittämisen, joka perustuu kestäväan liikkumiseen, kuten joukkoliikenteeseen. Tilanne ei ole yhdenvertainen alueellisen eriytymisen näkökulmasta, koska monet Itä-Vantaan alueet eivät ole saavutettavissa yhtä hyvin kuin radan varren kaupunginosat. Tämän takia joukkoliikenneratkaisuja on kehitettävä myös Itä-Vantaalla. Lisäksi tulee myös varmistaa, että joukkoliikenteen vyöhykejako ei syvennä eriarvoistumiskehitystä.

Asuntojen hallintamuotojen monipuolisuuden varmistaminen ja ohjaaminen on tärkeää erityisesti eriytyvillä alueilla. Asuntopoliitiikan tavoitteet on kirjattu Vantaan maa- ja asuntopoliittisiin linjauksiin (2018). Tämä tullaan päivittämään keväällä 2022. Lisäksi Vantaa on sitoutunut Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimukseen vuosille 2020–2031 niin vuosittaisen asuntotuotantomäärän kuin hallintamuotosuhteiden osalta. Asuntojen hallintamuotojakaumaa ohjataan kaupungin omassa tontinluovutuksessa, mutta myös merkittävien yksityisen maan kaavoitushankkeiden yhteydessä tehtävissä maankäyttösopimuksissa.

Eriytyvillä alueilla on suhteellisesti enemmän valtion tukemaa vuokra-asuntotuotantoa kuin Vantaalla keskimäärin. Näihin asuntoihin tulee lain mukaan ensisijaisesti valita kiireellisimmässä asunnon tarpeessa olevat hakijat, joiden tulot ovat pienet ja varallisuus vähäistä. Tämä osaltaan kiihdyttää huono-osaisuuden

keskittymistä alueilla. Hallintamuotojen jakautumisen tasapainoa tarkastellaan aina alueellisesti. Paikoittain on tärkeää lisätä omistusasumista, asumisoikeusasumista tai osaomistukseen perustuvia asumisratkaisuja kaupunginosissa, joissa vuokra-asumisen osuus on suuri. Täydennysrakentamisella ja harkinnan mukaan myös purkavalla uudistamisella on tärkeä merkitys asuntojen hallintamuotojakauman uudistamisessa eriytyvillä alueilla.

Haasteen muodostaa myös se, että heikompien alueiden omistusasunnot alkavat tulla peruskorjauksikään. Peruskorjauksia voitaisiin rahoittaa täydennysrakentamisella. Kaupungin olisi syytä tukea tätä omalla toiminnallaan. Keinoina on samoja toimenpiteitä, joita nostetaan esiin kukoistavien kaupunkikeskusten painopisteen toimenpiteissä.

Tavoite	Mittari	Lähtötaso v. 2020	Tavoitetaso v. 2025
9. Syrjäytymis- ja eriarvoistumiskehitys katkaistaan	NEET- nuoret Toimeentulotuella elävät	NEET: V. 2021 loppu V. 2020 tilanne: 10 % (Otetaan virtaumluvusta)	NEET: 8 %
	Kouluterveyskysely:	2021 tulokset	
	<ul style="list-style-type: none"> Vähintään yksi harrastus 	4-5-lk 83,7%, 8-9-lk 93,8%, lukio 97,4%, aol 94,2 %	87 % 95 % 98 % 96 %
	<ul style="list-style-type: none"> Vähintään yksi hyvä kaveri 	4-5-lk 98,9% 8-9-lk 90,7%, lukio 92,3%, aol 88,4%	99%, 92%, 94%, 90%
	<ul style="list-style-type: none"> Kiusaamista kokeneiden määrä (kokee kiusaamista viikoittain) 	4-5 lk 9 % 8.9 lk 5 % Lukio: 1% Aol: 1,7 %	7 % 4 % Osuus laskee 1 %
	Varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten opettajien kelpoisten osuus kokonaisuutena	2021 tilanne Varhaiskasvatus 68 % perusopetus 90,8 %	73 % 94 %
	Ei saat tukea verkkoasiointiin tai digitaalisten välineiden käyttöön, kun sitä tarvitsee.		
	•Eläkeläinen 32%: en useimmiten saa tukea Äidinkieli muu kuin suomi tai ruotsi (viro, venäjä, muu, englanti, arabia, somali): 31 % en useimmiten saa tukea	32 % 31 %	16 % 15 %

	•Työttömät 22%: en useimmiten saa tukea	22 %	11 %
10. Eriytymiskehityksen alla olevien alueiden kiinnostavuus ja vetovoima kasvaa asuntorakentamisen, palveluiden ja investointien osalta	Laaditaan eriytyneiden alueiden keskustoille kehittämissuunnitelmat, joissa määritellään tarvittavat toimenpiteet	Uusi mittari	Jokaisella keskustalla on oma kehittämissuunnitelma ja vastuukoordinaattori
11. Alueiden eriytymiskehityksen seuranta jatkuvaa	Sosioekonomisen indeksin päivittäminen	115 (2018)	Hyvinvointierot supistuvat
12. Jatketaan alueellista myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa	MEK-ohjelman tavoitteet vuosille 2023–25 määritelty ja hyväksytty (kyllä/ei)	ei ole määritelty	On määritelty ja toteutettu
13. Yhteisöllisen ja toimintaedellytyksiä tukevan kulttuurin rakentaminen	Osallistumisaktiivisuus* Yksinäiseksi kokevien vantaalaiset yli 18-vuotiaat**	24,5 % (2020 Finsote) 14,1 % (Finsote 2020)	27 % (ka Suomessa) 8,4 % (ka Suomessa 2018 Finsote)
14. Kotoutumisessa onnistuminen monialaisena yhteistyönä (myös työllisyysnäkökulma)	Vieraskielisten osuus kaupungin työntekijöistä S2% *** NEET- nuoret (maahanmuuttajat) Kielikoulutuksen saatavuus - osallistujamäärät (Kaupunki)	6,8 % 26,2 % 21,6 % 1617	Osuus nousee Osuus nousee Osuus laskee Määrä nousee
15. Kaupungin henkilöstön osaamisen vahvistaminen ja kehittäminen palvelemaan monikulttuurisen ja monikielisen kaupungin asukkaita.	Koulutukseen osallistuneiden määrä	0	5 %

* Vantaalaisten osallistumisaktiivisuus koko maata alhaisempi FinSote-tutkimukseen vastanneista keskimäärin joka neljäs (27 %) ilmoitti osallistuvansa aktiivisesti jonkin järjestön, yhdistyksen, kerhon, harrastusryhmän tai hengellisen tai henkisen yhteisön toimintaan. Aktiivisesti osallistuvien osuus oli suurin Kauniaisissa (38 %) ja pienin Rovaniemellä ja Vantaalla (24 %).

** Yksinäiseksi tuntevien osuus 2018 8,4% ja 2020 14,1% Finsote

*** Ruotsinkielisessä opetuksessa 12 oppilasta lukee ruotsia toisena kielenä eli R2- kielenä. Nämä huomioidaan arvioidessa tavoitteiden saavuttamista.

Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa

Yleistä

Ilmastonmuutos uhkaa maapalloa. Maailman kaupunkien rooli ilmastotavoitteiden saavuttamisessa on merkittävä, koska pääosa maailman kasvihuonekaasupäästöistä tuotetaan kaupungeissa. Suomessa suurten kaupunkien hiilineutraalisuustavoitteet ovat vuosissa 2030–2035. Vantaa haluaa olla hiilineutraali vuonna 2030, mikä edellyttää sitoutumista kunnianhimoisiin toimiin.

Vantaan hiilineutraalisuustavoitteet huomioidaan maankäytössä, hankinnoissa, kasvatuksessa ja oppimisessa, rakentamisessa sekä kaikissa muissakin kaupungin toimissa ja vaikuttamisen mahdollisuuksissa. Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi myös yksilön kulutusperusteisen hiilijalanjäljen tulee pienentyä merkittävästi. Lisäksi ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden vaaliminen nivoutuvat toisiinsa. Ilmastotavoitteiden toteutumista on johdettu Vantaalla poikkihallinnollisesti kootussa hiilineutraalisuus-strategiateeman johtoryhmässä.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY) tuottaa tiedot pääkaupunkiseudun vuosittaisista alueellisista kasvihuonekaasupäästöistä. Vantaan päästöt ovat olleet laskusuunnassa. Vantaan kokonaispäästöt olivat vuoden 2020 lopussa 883 hiilidioksidiekvivalenttikilotonnia. Hiilineutraalisuustavoitteeseen saavuttamiseksi päästöjen tulee vähentyä vuosittain noin 7 %. Päästölaskentaa kehitetään koko ajan ja myös arviot vuosittaisesta vähenemätarpeesta tarkentuvat.

Vantaa on koonnut ilmasto- ja ympäristötavoitteensa strategiaa toimeenpanevaan resurssiviisauden tiekarttaan. Resurssiviisaus tarkoittaa kykyä käyttää luonnonvaroja harkitusti hyvinvointia ja kestävää kehitystä edistävällä tavalla – vastuullisesti. Tiekartalla tavoitellaan hiilineutraalia ja jätteenkäyttöä tulevaisuuden kaupunkia, jossa luonnonvaroja käytetään säästeliäästi. Samalla luodaan edellytyksiä kestäväälle hyvinvoinnille.

Resurssiviisauden tiekarttaan päivitetään ympäristötavoitteet strategiakausittain. Tavoitteet on avattu käytännön toimiksi toimialojen toteutussuunnitelmissa. Toimet kootaan sähköiseen Ympäristövahti-työkaluun, jossa ne vastuutetaan ja aikataulutetaan. Ympäristövahdin avulla seurataan ja raportoidaan tiekartan tavoitteiden etenemistä. Vuosittain tulokset kootaan ympäristövastuuraporttiin, jossa myös esitellään hyviä käytäntöjä, ekologisen kestävyuden indikaattoreiden tilanne sekä ympäristötilinpito.

Ilmastonmuutoksen hillinnän ohella tarvitaan myös aktiivisia sopeutumisen toimia, kun tulevana vuosina ja vuosikymmeninä ääriolosuhteet lisääntyvät. Myös näitä toimia on kirjattu resurssiviisauden tiekarttaan.

Kansainvälinen ja kansallinen yhteistyö ilmastokysymyksissä

Vantaa on sitoutunut moniin kansainvälisiin ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin, mm Euroopan kaupunkien Covenant of Mayors energia- ja ilmastosopimukseen. Komission Green City Accord on puolestaan komission aloite, jolla parannetaan kaupunkien ympäristön terveellisyyttä.

Kestävän kehityksen systemaattinen edistäminen on tärkeää. Vantaan ensimmäinen YK:n tavoitteiden toimeenpanoa tarkasteleva vapaaehtoinen raportti (Voluntary Local Review) valmistui kesällä 2021 ja sitä tullaan päivittämään joka toinen vuosi.

Myös kansallinen yhteistyö on vilkasta. Vantaa kuuluu hiilineutraalien kuntien (HINKU) verkostoon, joka kokoaa yhteen kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin sitoutuneet kunnat. Avia-verkostossa Vantaa on sitoutunut strategiakaudella päivitettävään Green deal -manifestiin, jossa sitoudutaan kansainväliseen edelläkävijyyteen puhtaana ja älykkään liikkumisen edistämiseksi sekä toimimaan hiilineutraaliuden saavuttamiseksi.

Hiilineutraali ja resurssiviisas Vantaa

Vantaan hiilineutraalisuustavoitteen edistymistä on seurattu kasvihuonekaasujen päästölaskennalla sekä hiilineutraalisuus-strategiateemassa että sitovissa tavoitteissa. Tämän painopisteen alle on koottu kuusi tärkeää hiilineutraalisuutta sekä resurssiviisautta toteuttavaa tavoitetta ja sen mittaria lähtö- ja tavoitetasoineen.

Lasten, nuorten ja aikuisten ympäristövastuutaitoja ja -tekoja lisätään kasvatuksen, oppimisen ja osallisuuden keinoilla

Kasvatuksen ja oppimisen palveluissa kohdataan joka päivä kymmeniä tuhansia vantaalaisia lapsia, nuoria ja aikuisopiskelijoita. Heille opetetaan opetus- ja kasvatussuunnitelmien mukaisesti kestävän elämäntavan taitoja, tietoja ja tekoja. Oppijoiden kautta vaikutetaan suureen osaan vantaalaisten perheiden arkea ja ajattelua. Tämä on oiva areena lisätä ilmastonmuutoksen hillinnän vaatimille rakenteellisille muutoksille hyväksyttävyyttä ja vaikuttaa kuntalaisten tekoihin ja näin heidän kulutusperustaiseen hiilijalanjälkeensä. Ilmastonmuutos puhuttaa ja

ahdistaa nuoria, näin ollen heille tulee tarjota vaikuttamisen mahdollisuuksia ja näyttää esimerkkiä tekemällä näkyviä ilmastotekoja. Kasvatuksen ja oppimisen ympäristövastuutaitoja ja -tekoja tarvitaan toteuttamaan hiilineutraalisuuden tavoitteita.

Aviapolis-lentokenttäympäristö kehittyy Euroopan ympäristöystävällisimmäksi

Aviapolis-lentokenttäympäristö Vantaalla on voimakkaan kehittämisen kohteena. Aviapoliksen kaavatyössä on kehitetty monipuolista menetelmää hiilineutraalisuuden saavuttamiseksi. Tätä kehitetään edelleen suuntaan, jossa huomioidaan ilmastoon vaikuttavia asioita entistä laajemmin, mm. infran suunnittelussa. Aviapolis-alue voikin toimia pilottina luotaessa systemaattista toimintamallia, joka on monistettavissa sekä kaavoitustyöhön että tontinluovutukseen Vantaan eri alueilla.

Tällä hetkellä ei ole koottua tietoa muiden eurooppalaisten kaupunkien lentokenttäalueiden toimivista ilmasto- ja ympäristöratkaisuista. Tarvitaan vertailutietoa Euroopan muiden edelläkävijäkaupunkien lentokenttäalueen toimivista ratkaisuista, joita voi hyödyntää kehitettäessä Vantaata Euroopan ympäristöystävällisimmäksi.

Tätä tavoitetta tukee myös Vantaan sitoutuminen edellä mainittuun Green deal -manifestiin.

Vantaa edistää hiilineutraalisuutta yhteistyössä konserniyhtiöiden kanssa

Vantaan kaupunki omistajana edistää hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamista konserniyhtiöissään. Konserniyhtiöiden laativat oma resurssiviisauden tiekarttansa tai vastaavan ympäristöohjelman, joka tukee Vantaan resurssiviisauden tiekartan tavoitteita.

Vantaan Energian toimet edesauttavat Vantaan kaupungin hiilineutraalisuustavoitetta. Vantaan Energia tähtää kivihiilettömiin ja fossiilittomiin tuotantotapoihin. VAV-konsernin merkittävimmät päästövähennykset painottuvat uudis- ja korjausrakentamisen energiatehokkuuteen ja siihen liittyviin ratkaisuihin. VTK-konserni kehittää kiinteistöihinsä energiatehokkaita ratkaisuja sekä rakentaa ja peruskorjaa kiinteistöjä resurssiviisaasti. Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy:n tavoitteena on pienentää vuosittain ateriapalveluiden hiilijalanjälkeä, josta noin 80 % muodostuu tarjottavan ruuan tuottamisesta. Hiilineutraaliteettitavoitteen kannalta tässä toiminnassa keskeistä on myös vähentää liikkumisen aiheuttamia päästöjä.

Vantaan sitoutuu puhtaiden ajoneuvoihin liittyvän lainsäädännön vaatimusten täyttämiseen kaikilla toimialoilla. Tämä edellyttää latausinfraan rakentamista. Latauspisteiden varauksia onkin jo tehty ja kaupunkitasoinen suunnitelma on tekeillä. Latauspisteitä rakennetaan sähköajoneuvojen yleistyessä tarvittava määrä. Myös konserniyhtiöt tukevat tätä kehitystä ja suunnitelmallisesti lisäävät omaa latausinfraa kiinteistöillään.

Vantaa on kiertotalouden edelläkävijäkaupunki

Vantaa tavoittelee siirtymistä kiertotalouteen, jossa kulutus perustuu uusien tuotteiden ja omistamisen sijasta palveluiden käyttämiseen: jakamiseen, vuokraamiseen sekä kierrättämiseen. Keskeistä on hyvä yhteistyö kiertotalouden toimijoiden kanssa. Green deal -sitoumuksella tavoitellaan purkumateriaalien uudelleenkäyttöä ja kierrättämistä. Maamassojen hallinnassa voidaan käyttää SeutuMassa-työkälyä. Yhdyskuntajätteen kierrätystä on tarpeen kehittää ja seurata kierrätysasetta Vantaalla. Kaupungin omien toimitilojen jätehuoltoa parannetaan, samoin kuin kaupungin irtaimen omaisuuden kiertoa sekä kaupungin sisällä että kaupungista ulos.

Huolehditaan Vantaan luonnon monimuotoisuuden säilymisestä

Luontokato, ilmastonmuutos ja muut ympäristömuutokset kytkeytyvät erottamattomasti toisiinsa. Vantaa tarvitsee ajantasaista tietoa Vantaan luonnon monimuotoisuuden tilasta. Tämän takia selvitetään suojeltujen, ennallistettujen ja luonnonmukaistettujen alueiden määrät tavoitellen määrän kasvattamista. Luonnon monimuotoisuuden tilaa seurataan säännöllisesti.

Hankinnat tukevat kaupungin vastuullisuustavoitteiden toteuttamista

Vantaan kaupunki on kooltaan merkittävä tavaroiden ja palvelujen hankkija. Hankinnat ovat konkreettinen tapa edistää kaupungin strategisia tavoitteita. Vantaalla on määritelty hankintojen strategiset painopisteet, esimerkiksi hiilineutraalius ja kiertotalous. Hankintojen kaupunkitasoiset tavoitteet määritellään ja niiden toteuttamiseksi tehdään konkreettisia linjauksia, joiden toteutumista seurataan mm. resurssiviisauden tiekartan toteutussuunnitelmien avulla. Näin varmistetaan, että hankinnat kaikilla toimialoilla toteuttavat kaupungin yhteisiä tavoitteita.

Kaikissa hankinnoissa parannetaan hankintojen ekologista vaikuttavuutta: hankinnan kohteeseen sopivalla tavalla huomioidaan ekologinen vastuullisuus osana hankintaprosessia (mm. hankintakriteerit, markkinavuoropuhelut,

seurantamenetelmien kehittäminen). Ympäristövaikutuksiltaan merkittävimmät hankinnat tunnistetaan riskianalyysin avulla. Näihin hankintoihin tuodaan elinkaariajattelua ja -laskentaa: tuotteen tai palvelun ympäristövaikutuksia ei tarkastella vain hankintahetkellä, vaan koko elinkaaren ajan. Kaupunki tukee ja edistää erilaisia konkreettisia hiilineutraalisuutta edistäviä hankkeita, kuten esimerkiksi aurinkopaneelien käyttöä ja puurakentamista eri rakennuskohteissa. Vantaa ottaa käyttöön rakentamisen valtakunnallisen hiililaskurin, kun se on valmis.

Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa

Kestävien liikkumismuotojen osuuden kasvu edistää hiilineutraaliustavoitetta. Joukkoliikenteen matkustajamäärän ja pyöräilijöiden määrän kehitystä seurataan strategiassa.

Tavoite	Mittari	Lähtötaso v. 2020	Tavoitetaso v. 2025
16. Lasten, nuorten ja aikuisten ympäristövastuutaitoja ja -tekoja lisätään kasvatuksen, oppimisen ja osallisuuden keinoilla	Resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden toteutus	Toimenpiteiden päivitys alussa	Toimenpiteet valmiit
17. Aviapolis-lentokenttäympäristö kehitty Euroopan ympäristöystävällisimmäksi	Ilmastovaikutukset ja resurssiviisaus huomioidaan kaavoituksessa ja tontinluovutuksessa. Jokaisen alueen kaavan yhteydessä laadittu selvitys, jonka pohjalta määritellään toimenpiteet hiilineutraaliuden edistämiseksi yhteistyössä kaupungin ja kaavanhakijan kanssa. Määritetään konkreettinen tavoitetaso päästövähennyksille. Selvitys Euroopan kehittyneiden lentokenttäalueiden ympäristöratkaisuista	Osassa kaavoissa tehdään selvitys, mutta ei arvioida kaikkia ilmastovaikutuksia järjestelmällisesti. Ei asetettu tavoitteita tai määräyksiä selvityksessä tunnistettujen päästövähennyskeinojen toteuttamiseksi. Huomioitu joissakin tontinluovutusehdoissa. Ei selvitetty	Kaikissa kaavoissa tehty vaikiintuneella tavalla. Kaava kohtaisesti määritetty tavoitetasot ja päästövähennyskeinot. Toimintatapa on mallina kaavatyölle koko kaupungissa. Huomioidaan tontinluovutusehdoissa. Selvitys tehty ja peilattu Vantaan tilanteeseen ja johtaa ympäristöystävällisiin ratkaisuihin suunnittelussa ja toteutuksessa (talonrakennus, infra, energian kulutus ja tuotanto, hulevedet, paikallinen liikkuminen ja lentoliikenne, lähipäästöt; johdantoon)

<p>18. Vantaa edistää hiilineutraalisuutta yhteistyössä konserniyhtiöiden kanssa</p>	<p>Suuret kaupunkikonserniyhtiöt laativat oman resurssiviisauden tiekartan tai ohjelman, jossa kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen tukeminen on huomioitu</p> <p>Kaupunkikonsernin rakentamien sähköajoneuvojen latauspisteiden määrä</p>	<p>Osalla suurista yhtiöistä on resurssiviisauden tiekartta tai ohjelma, jossa kaupungin hiilineutraalisuustavoite huomioitu, mutta vaativat synkronointia kaupungin uuteen resurssiviisauden tiekarttaan</p> <p>Latauspisteiden varauksia tehty ja kaupunkitasoinen suunnitelma tekeillä (2021)</p>	<p>Tiekartta/ohjelma laadittu ja toteutuksessa kaikilla suurilla konserniyhtiöillä</p> <p>Latauspisteitä on rakennettu suunnitelman mukaisesti sähköajoneuvojen yleistyessä tarvittava määrä</p>
<p>19. Vantaa on kiertotalouden edelläkävijäkaupunki</p>	<p>Kestävän purkamisen Green deal -sitoumuksen toimenpiteiden toteutus</p> <p>Yhdyskuntajätteen kierrätysaste, %</p> <p>Rakennus- ja purkujätteen kierrätysaste, %</p> <p>Vantaan hankkeissa käytetty SeutuMassaa, %</p> <p>Materiaalia kierrätetty SeutuMassan kautta, t</p> <p>Olemassa ajantasainen ohjeistus, joka ohjaa irtaimen omaisuuden hankintoja ja poistamista</p> <p>Kierrätysmahdollisuudet jätteen määrän vähentämiseksi</p>	<p>Purkukartoituksia tehty suppeasti vain omaan käyttöön.</p> <p>52 % (HSY 2019)</p> <p>Ei tiedossa Määritellään kierrätysaste omissa hankkeissa</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>Hajanaisia ohjeistuksia kokonaisuuksien osista</p> <p>Jätteiden lajittelu ei ole suunnitelmallista ja siinä on suuria toimipistekohtaisia eroja</p>	<p>Kattavat purkukartoitukset, rakennusosille ja -materiaaleille löytyy uusiokäyttökohteita. Kiertotalouteen liittyvää osaaminen vahvistuu.</p> <p>60 % lisäksi Vantaa-kohtainen tieto eriteltynä</p> <p>70 % kierrätysaste kaupungin omissa rakennushankkeissa</p> <p>100 % hankkeista SeutuMassaan käytössä</p> <p>SeutuMassan kautta kierrätetyt maamassat tiedossa, t</p> <p>Ohjeistus käytössä</p> <p>Jätteiden lajittelun koordinointiin on kaupunkitasoisesti keskitetyt resurssit</p>

			sekä yhtenäiset käytännöt ja varusteet kaikissa toimipisteissä
20. Huolehditaan Vantaan luonnon monimuotoisuuden säilymisestä	Suojeltujen, ennallistettujen, ja luonnonmuokautettujen alueiden prosenttiosuus kunnan julkisilla maa-alueilla (Green City Accord -indikaattori). Luonnon monimuotoisuuden seuranta on säännöllistä.	Luonnon monimuotoisuuden seurantajärjestelmä ei ole käytössä	Luonnon monimuotoisuuden seuranta on liitetty resurssivii-sauden tiekartan toimenpiteisiin ja toimenpiteiden toteutusta seurataan säännöllisesti. Suojeltujen, ennallistettujen ja luonnonmukais-ten alueiden prosenttiosuus kunnan julkisilla maa-alueilla li-sääntyy.
21. Hankinnat tukevat kau-pungin vastuullisuustavoitteiden toteuttamista	Hankinnoille laaditaan kaupunkitasoiset strate-giset tavoitteet ja teh-dään yksityiskohtaisempia linjauksia vaikutta-vimmille tuoteryhmille tai palvelukokonaisuuksille. Tavoitteet toteutu-vat konkreettisten kau-punkitasoisten linjaus-ten kautta. Parannetaan hankintojen ekologista vaikutta-vuutta ja kustannuste-hokkuutta elinkaariajat-telun ja –laskennan kei-noin vaikuttavimmissa hankinnoissa. Hankinnan elinkaaren aikaisten ympäristövai-kutusten seuranta käy-tössä.	Ei ole kirjattu Ei ole käytössä	On kirjattu ja ohjaa päätök-sentekoa. Ta-voitteet toteutu-neet konkreet-tisten kaupunki-tasoisten lin-jausten kautta. Riskianalyysin mukaisesti vai-kuttavimmissa hankinnoissa elinkaarilasken-nan tulokset vai-kuttaneet han-kintapäätöksiin.
22. Kestävien liikkumismuotojen osuus kasvaa	Joukkoliikenteen matkustajamäärät (tavoitteena paluu vuoden 2019 tasoon) Pyöräilijöiden määrä (pyöräilyindeksi)	95 046 1266	140 000 1369

Kukoistavat kaupunkikeskukset

Nykytilanne

Vantaa on monikeskuksinen kaupunki. Sen keskustat ja niiden verkosto ovat osa pääkaupunkiseudun keskustojen verkostoa. Tikkurila, Myyrmäki ja Aviapolis kehittyvät voimakkaimmin. Tikkurila on Vantaan hallinnollinen keskus, Myyrmäki, Koivukylä ja Korso radanvarren lähiöiden varaan kasvaneita ja Aviapolis sekä Kivistö uusia ja muotoutumassa olevia. Hakunila ja Länsimäki ovat vanhoja lähiöitä. Näillä keskustoilla on paljon yhteistä: niissä on alueensa parhaat palvelut, ne ovat kaikki joukkoliikenteen solmukohtissa ja osassa rakennetaan paljon. Jokainen on kuitenkin myös täysin erilainen ja niiden haastavimmat kehittämiskohteet vaihtelevat. Jokainen niistä vaatii jatkuvaa suunnittelua ja tavoitteidensa päivittämistä. Asukkaiden kannalta kaikilla alueilla tärkeää on turvallisuus ja viihtyisyys, hyvät päivittäiset palvelut ja liikenneyhteydet. Luonto on kaikista keskustoista hyvin saavutettavissa, mutta keskustojen vihreydessä on eroja. Työpaikkojen määrä vaihtelee paljon ja niiden väheneminen huolestuttaa. Viime vuosina asuntorakentaminen on keskittynyt pieniin asuntoihin, eikä tämä edistä sitä, että keskustoissa asuisi monenlaisia ihmisiä vauvoista vaareihin, sinkuista isoihin perheisiin.

Monet globaalit tekijät luovat tarvetta vahvoille kaupunkikeskuksille. Pandemian aikana lähiympäristön merkitys kasvoi ja asukkaat haluavat entistä enemmän vaikuttaa kotiseutuunsa. Ilmastovaikutusten näkökulmasta monet ongelmat sekä syntyvät kaupungeissa että ratkaistaan niissä. Vantaalla lentoliikenne tarjoaa mahdollisuudet kansainvälisyyteen. Myös kansalliset ja seudulliset yhteydet ovat erinomaiset. Väestön jatkuva kasvu vahvistaa keskustoja ja tuo asiakkaita yrityksille sekä monenlaisille tapahtumille. Kaupunkikulttuurin merkitys kasvaa sekä asukkaiden elämänlaatuna että matkailukohteena. Vuosikymmenien ajan suunnittelun lähtökohtana olleet viheralueet ja -yhteydet palvelevat nyt virkistystä ja toimivat monipuolisesti kaupunkilaisten ekosysteemipalveluina.

Globaalit ilmiöt myös vaarantavat kaupunkikeskustojen kehittymistä. Muuttoliike ja yksipuolinen asuminen voivat johtaa keskustojen kehitysmahdollisuuksien eriytymiseen ja siihen, että Vantaa on vain muuttoliikkeen välipysähdyspaikka. Työttömyys ja asuinalueen epäviihtyisyys sijainti vahvistavat ongelmia. Kuntien resurssien väheneminen ja toimintaedellytysten kaventuminen näkyy kunnan vähentyneinä mahdollisuuksina huolehtia kaupunkiluonnosta ja rakennetusta ympäristöstä.

Hyvän kaupunkikeskustan tuntomerkit

Kukoistavan kaupunkikeskustan tunnistaa nopeasti. Aasukkaat ja yritykset viihtyvät keskustoissa, joiden kaupunkitila avautuu monenlaiselle toiminnalle ja palvelee monipuolisesti. Hyvät keskustat ovat tilallisesti ja toiminnallisesti intensiivisiä sekä turvallisia kaikille lapsista varttuneeseen väkeen asti. Ne ponnistavat omasta historiastaan, niissä on omaa kulttuuria ja tapahtumia: ne jäävät helposti mieleen. Kun lapset ja nuoret viihtyvät kaupunkiympäristössä, siellä viihtyvät myös aikuiset. Monipuoliset asumisen vaihtoehdot sekä erilaiset palvelut ja työpaikat synnyttävät vilkkaan toimintaympäristön ja niiden ansiosta kaduilla ja kaupoissa on väkeä päivin ja illoin. Julkiset rakennukset ja niiden toiminta rikastuttavat kaupunkielämää. Keskustan yleisilme on viihtyisä, siisti ja turvallinen. Niissä on hyvin hoidettua kaupunkivihreää, laadukas valaistus ja toimivat kadunkalusteet. Isoimmissa keskustoissa on toimintaa, joka kiinnostaa koko kaupunkia ja tuottaa hyvinvointia koko seudulle. Kukoistavassa keskustassa on helppo liikkua jaloin ja pyörällä ja se on sujuvasti saavutettavissa alueen ulkopuolelta. Kaupunkitila avautuu monenlaiselle toiminnalle ja kaikenlaisille ihmisryhmille.

Kukoistavat ja hyvien liikenneyhteyksien varassa olevat kaupunkikeskustat tukevat kaupungin roolia seudulla. Ne tukevat myös muiden kaupungin tavoitteiden saavuttamista. Hyvä ja monipuolinen keskustaverkosto vähentää liikennettä ja hiilipäästöjä. Sään ääri-ilmiöt kurittavat vähemmän aluetta, jolla on paljon puita ja muita kasveja. Laadukkaat alueet kutsuvat asumaan ja työskentelemään erilaisia ihmisiä, ja vuorovaikutus on monipuolista, mahdollisuuksia avaavaa.

Tavoitteet

Kaupunkikeskusten kehityksen suunnitelmallisuuden vahvistamiseksi ja yksityisten sekä julkisten investointien kokoamiseksi kaupungissa laaditaan **jokaiseen suuralueen keskustaan oma kehittämissuunnitelma**, jossa korostuvat alueen myönteiset ominaispiirteet. Niiden lähtökohtana ovat kaupungin eri toimialojen yhteistyössä määritellyt kehittämiskohteet. Digitaalinen tiedonhallinta ja viestintä tukevat ajantasaisen tiedon saatavuutta ja siihen reagoimista; viestinnän tuella erilaiset toimijat voivat löytää Vantaalta itselleen sopivan toimintaympäristön. Kehittämissuunnitelma tukee yleiskaavan toteuttamista ja kunnan tasapuolista kehittämistä. Hankkeiden toteuttamiseen ja niiden tarvitsemien kumppanuuksien kokoamiseen kokeillaan erilaisia vaihtoehtoja. Keskustojen kehittämisen seurantaan järjestetään poliittinen seuranta.

Kuva 4. Vantaan suuralueet

Asukkaille iloa tuottavat kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut sijoitetaan kaupunkirakenteeseen mahdollisimman vilkkaille alueille niin, että ne tukevat keskusten elinvoimaa. Innostavat kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut tuovat ihmisiä keskustoihin Vantaan ulkopuoleltakin. Asukkaiden halu toimia itse tekijöinä ja toimijoina vahvistaa asukkaiden yhteenkuuluvaisuutta sekä avaa tilaa uusille ajatuksille ja luovuudelle. Näitä ominaisuuksia tarvitaan tulevaisuudessa. Katutaide säilytetään edelleen merkittävänä vantaalaisena ilmiönä. Kirjastojen asemaa asukkaiden kohtaamispaikkana vahvistetaan.

Kaupunkikulttuurin lisäämistä varten rakennetaan käyttäjiä ja tapahtumia kartoittavat mittaristo, jota seurataan vuosittain. Kaupunkikulttuuria palvelevia tiloja varten tehdään palveluverkko- ja investointisuunnitelma. Muiden hankkeiden yhteydessä tutkitaan mahdollisuuksia toteuttaa kaupunkikulttuuria monipuolisesti palvelevia joustavia tiloja. Koulujen ja muiden tilojen suunnittelussa huomioidaan jo muuttuvat tarpeet. Tärkein tulevaisuuden hanke on Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo, jonka toteuttamiselle luodaan edellytykset. Keskustojen kehittämissuunnitelmien yhteydessä tunnistetaan alueiden julkisten kaupunkitilojen rooli kaupunkikulttuurin näkökulmasta ja luodaan mahdollisuuksia asukkaiden omalle toiminnalle (mm. katutaide, pienet esiintymislavot puistoissa, julkisten tilojen varaus). Julkisten rakennusten monikäyttöisyyttä mm. asukkaiden kohtaamispaikkoina vahvistetaan.

Viihtyisä ja turvallinen kaupunkiympäristö on perusta kaupunkikeskustojen kukoistukselle. Kaupunkirakentamisen, julkisten kaupunkitilojen ja katujen sekä puistojen suunnitteluun ja toteutukseen sekä ylläpitoon kiinnitetään entistä enemmän huomiota ja niissä otetaan huomioon tilojen monipuolinen käyttö. Kaupunkiympäristön tarjoamiin liikuntamahdollisuuksiin kiinnitetään huomiota. Päiväkodit ja koulut pyritään sijoittamaan keskeisesti kaupunkikeskustoissa turvallisten yhteyksien varrelle. Toimivat kaupunkikeskukset tarjoavat monipuolisen oppimisympäristön lapsille ja nuorille. Uuden rakennusjärjestyksen avulla tuetaan suunnittelun ja rakentamisen prosessien laatua. Asukkaiden käsitystä kaupunkiympäristön laatuun kysytään asukasbarometrillä. Kaupunkiympäristön kunnossapitoa varten Vantaalle organisoidaan asukkaita toimintaan mukaan ottavat, alueelliset kunnossapitotiimit, joiden resursointiin ja kalustoon panostetaan.

Luonto on lähellä asukkaita **kaduilla, toreilla ja piholla** perustuu Vantaan kattavaan viherrakenteeseen ja luonnonsuojelualueisiin. Alueiden tiivistyessä pidetään huoli siitä, että asukkaat pääsevät edelleen helposti virkistys- ja luontoalueille. Viheralueiden mitoitusta ja saavutettavuutta ja niiden mittaamista tutkitaan ja ulkoilureittiyhteyksiä laajoille viheralueille parannetaan. Puistoja ja viherkatuja toteutetaan tiivistyville alueille ja vihertehokkuuden käyttöä seurataan.

Helpon liikkumisen kaupunki tarkoittaa sitä, että keskustat ovat helposti saavutettavia kaikilla kulkumuodoilla (joukkoliikenne, autoilu, pyöräily jne.) muista keskustoista, oppilaitoksista, työpaikka-alueilta ja lentoasemalta. Se tarkoittaa myös keskustojen sisäisiä erinomaisia jalankulku- ja pyöräilymahdollisuuksia, arjen liikkumisen mahdollisuuksia. Liikkumisen ympäristöt ovat laadukkaita ja viihtyisiä ja liittyvät hyvin kaupunkikuvaan. Näiden toteuttamista ja ylläpitoa seurataan. Valtuustokauden lopulla päätetään poikittaisten joukkoliikenneyhteyksien kehittämisestä.

Kaupunkikeskustoissa on hyvät kehittymisedellytykset monipuolisille palveluille ja yrityksille. Kaupunkikeskustat eivät kehity ilman monipuolista keskustarakennetta. Asumisen, viherympäristöjen ja liikkumisympäristöjen lisäksi tarvitaan julkisia ja yksityisiä palveluita, erilaisia työpaikkoja sekä omaleimaisuutta korostavia kulttuurin tiloja ja palveluita. Näiden välillä oleva synergia tunnistetaan ja sitä kehitetään näkyväksi. Lentokentän läheisyys ja kansainväliset yhteydet vahvistavat keskustojen paikallisia ominaispiirteitä ja toimintoja ja tukevat niiden monikulttuurisuutta. Kaupunki hakee ratkaisua keskustojen pysäköinnin haasteisiin.

Tavoite	Mittari	Lähtötaso v. 2020	Tavoitetaso v. 2025
23. Asukkaille iloa tuottavia kulttuurin ja vapaa-ajan palveluita kaupunkikeskuksissa	Omaan asuinalueeseensa kuuluvuutta kokevien osuus (kysymys osallisuuskyselystä) Käynnistetään aktiivisuuden seuranta suuralueiden keskustoissa, aktiivisuus kasvaa arki-iltaisoin klo 18-20 ja lauantaisin klo 14-22 (tutkitaan Heatmapin/mobiilidatan perusteella) Kaupunkikulttuurin toimialan palveluverkkosuunnitelmaa toteutetaan: hankkeiden määrä yhteensä ja eri keskusta-alueilla	45 % Seurantaa ei ole Palveluverkkosuunnitelmaa ei ole	55 % Seuranta käynnissä ja aktiivisuus kasvanut vuosien 2022-25 aikana. Hankkeita toteutettu/käynnissä vähintään 1/keskusta-alue
24. Toteutamme kaupunkikeskukset viihtyisinä, turvallisina ja toimivina	Asukasbarometri Kunnossapitotiimien perustaminen Lapsibarometri	81 % melko tyytyväisiä tai tyytyväisiä asuinalueeseen Uusi mittari Barometrin valmistelu	83 % Kunnossapitotiimit perustettu Ensimmäiset tulokset
25. Luonto on lähellä kaduilla, toreilla ja pihilla	Asukkaat, joilla alle 300 m matkaa viheralueelle	92 %	92 %
26. Helpon liikkumisen kaupunki	Palveluiden kävelysaavutettavuus	Uusi mittari	Oma mittari laadittu jokaiselle keskustalle
27. Hyvät toiminnalliset kehittymisedellytykset palveluille ja yrityksille	Jokaisella keskustalla on oma kehittämissuunnitelma ja vastuukoordinaattori. Pysäköinti-yhtiön perustamisen selvittäminen EKK:n kaupunkikeskustamittari	Uusi mittari Selvitystyö aloitettu 2,9	Jokaisella keskustalla on oma kehittämissuunnitelma ja vastuukoordinaattori Selvitystyö valmis 3,5

Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella

Vantaalla panostamme työn merkityksellisyyteen ja vaikuttavaan johtamiseen. Tällä vaikutamme työvoiman saatavuuteen strategiakaudella. Merkityksellinen työ parantaa asiakaskokemusta, *lisää henkilöstön sitoutumista* ja motivaatiota työhön sekä vahvistaa työhyvinvointia. Työntekijät ja työyhteisöt kokevat tärkeäksi ja merkitykselliseksi sen, että voivat olla yhdessä tuottamassa asiakkaille elämänlaatua parantavia ja rikastavia palveluita, joka osaltaan parantaa työntekijöiden pito- ja vetovoimaa.

Merkityksellisyyttä työssä synnyttää se, että työntekijä pääsee ilmaisemaan ja toteuttamaan itseään; merkityksellisyys on monille meistä tärkeä osa ihmisyyttä. Merkityksellisyyden kokemus kasvaa, kun voi olla vaikuttamassa yhteisöllisesti ja yhteiskunnallisesti ja globaalisti arvokkaisiin asioihin työskentelemällä Vantaan kaupungilla.

Vaikuttava johtaminen Vantaalla on arvo- ja strategialähtöistä, päämäärätietoista merkityksen ja toiminnan johtamista sekä jatkuvaa strategisuutta arjessa valmentavan johtamisen keinoin. Valmentavassa johtamisessa oleellista on, että johtajat ja esihenkilöt pohtivat yhdessä henkilöstön kanssa miksi, mitä ja miten teemme työtä. Vaikuttava johtaminen ja työyhteisön kyvykkyys näkyvät hyvinvoivissa, motivoituneissa, vakaisissa ja sitoutuneissa työyhteisöissä, joissa työntekijöiden vaihtuvuus on vähäinen, työhyvinvointi pysyy korkealla tasolla ja perustehtävät ja rakenteet ovat selkeät. Palvelut ovat laadukkaat, tulokset vaikuttavia, asiakastyytyväisyys ja työhyvinvointi ovat korkealla on korkealla tasolla. Päämääränä on, että yksilöt ja työyhteisöt onnistuvat tavoitteissaan ja työtehtävissään. Valmentavan kulttuurin perustana ovat jokaisen itsensä johtamisen taidot, vuorovaikutustaidot sekä kyky uudistaa omaa ja yhteisöllistä ajattelua ja toimintaa. Lähtökohtia kaikessa johtamisessa – kuten myös monimuotoisessa etä- ja lähityön rytmittämässä arjessa - ovat tavoitteellisuus, tavoitettavuudesta ja toimintatavoista sopiminen sekä tunteiden merkityksen huomioimista työssä.

Työntekijöissä tulee entistä enemmän tulevina vuosina olemaan maahanmuuttajataustaisia henkilöitä, joka tekee työyhteisöistä entistä monimuotoisempia ja monikulttuurisia. Tämä edellyttää työyhteisöltä kykyä toimia erilaisten ihmisten kanssa yhteistyössä ja asettaa myös työyhteisöt pohtimaan kuinka tukea esim. suomen kielen oppimista arjessa.

Tärkeä osa osaamisen kehittämistä tulee olemaan tietoinen työssäoppiminen ja työssäoppimisen kehittäminen.

Kaupunki toteuttaa hyvää henkilöstöpolitiikkaa eikä lomauta tai irtisano henkilöstöään säästötoimena. Kaupunki kehittää aktiivisesti henkilöstön hyvinvointia ja työnantajana pito- ja vetovoimaansa.

Myös muutosjohtamisessa tulee onnistua, koska Vantaa-Kerava hyvinvointialue aloittaa toimintansa 1.1.2023 ja Vantaan kaupungin henkilökunnasta noin 4 120 (tilannearvio 18.11.2021) siirtyy hyvinvointialueelle.

Vuonna 2020 Vantaalla kaikkiaan yli kolmannes (51249 päivää) diagnosoiduista poissaoloista oli mielenterveysperusteisia. Toimintaympäristön monimutkaisuus heijastelee myös työelämään ja asettaa haasteita jokaisen henkilön hyvinvoinnille ja itsensä johtamiselle. Hyvinvoinnin kehittämisessä panostetaan tiimiytämiseen, työnohjaukseen, perehdyttämiseen, yksilön itsensäjohtamisen ja omasta hyvinvoinnista huolehtimisen taitoihin sekä työyhteisöjen toiminnan, yhteistyön ja vuorovaikutuksen kehittämiseen. Kaupunki kehittää perinteisten työhyvinvointia tukevien palveluiden rinnalle yksilöille suunnattuja uusia mielenhyvinvointia tukevia palveluita, jotka vahvistavat yksilön psyykkistä kestävyyttä, itsensä johtamisen kykyä, reflektointi- ja ongelmanratkaisutaitoja.

Henkilöstön pito- ja vetovoimaa ylläpidetään ja parannetaan työyhteisöissä, jotta työvoiman saatavuutta voidaan parantaa huomattavista ongelmista riippumatta. Vantaa on yksi työnantaja, jonka koko henkilöstöllä on oikeus hyvään ja oikeudenmukaiseen valmentavaan johtamiseen. Jokaisella toimialalla luodaan toimiala- ja palvelualuejohtajien johdolla kulttuuria, jolla on suuri vaikutus eri palvelualueiden työyhteisöihin. Arjen teot tehdään kuitenkin päivittäin työyhteisöissä ja sitä kautta palveluyksikön päällikön ja lähiesihenkilön rooli korostuu myös henkilöstön pito- ja vetovoimaan liittyvissä näkökulmissa. Tässä iso merkitys on esihenkilön tavassa toimia ja esihenkilön saamalla tuella omalta esihenkilöltään.

Mielekkäät tehtäväkuvat ja sujuvat työprosessit antavat työntekijälle mahdollisuuden suoriutua työstään hyvin. Se, että tehtäviin valitaan tehtäväprofiiliin mukaisesti parhaat osaajat, on peruslähtökohta henkilön työssä viihtyvyyteen. Siksi rekrytointiin on priorisoitava siihen kuluva aika. Riittävä perehdyttäminen sekä tehtävään että työyhteisöön antavat nopeimmat eväät itsenäiseen työskentelyyn ja henkilölle tunteen, että on valinnut oikein tullessaan Vantaan kaupungille töihin. Tehtäväkuvat kehittyvät toimintaympäristön ja strategian muuttuessa. Työyhteisössä, palveluyksikössä kuin koko palvelualueella tulee olla yhtenäinen oikeudenmukaiseksi koettu palkitsemiskulttuuri sisältäen niin aineellisen kuin aineettomankin palkitsemisen elementtejä, jotka taas ovat yhtenäisiä koko kaupungissa.

Lähiesihenkilön vastuulla on järjestää työajat optimaalisesti perustehtävän näkökulmasta, ottaen kuitenkin huomioon myös työ- ja vapaa-ajan yhteensovittamisen niin työvuorosuunnittelussa kuin oikeudenmukaisuuden ja vuorokäytänteet loma-ajankohtia suunniteltaessa.

Hyvinvoivat työyhteisöt ovat paras tae myös vetovoimaisuuden parantamiseen. Se, että erityisesti työvoimapula-aloille otetaan säännöllisesti oppilaitoksista harjoittelijoita varmistaen positiivisen harjoittelukokemuksen.

Harjoittelukokemuksessa on tärkeää kokemus ammattitaidon kasvamisesta sekä toisaalta kokemus toimivasta ja samaan tavoitteeseen tähtäävästä työyhteisöstä, jossa erilaisuus hyväksytään ja työkuultuuri on toisia kunnioittavaa. Positiivinen harjoittelu- sekä sijaistamiskokemus on potentiaalinen tulevaisuuden rekrytointipolku vakituiseen palvelussuhteeseen.

Vetovoiman tulee kehittyä työyhteisöjen kautta kaikkien asiaksi - niin työntekijöiden kuin esihenkilöiden ja johdon. Positiivinen puhe työstä ja työn näkyväksi tekeminen tarinoiden kautta, rakentaa myönteistä ilmapiiriä ja tekee työnantajasta houkuttelevan potentiaaliselle hakijalle ja pidentää jo kaupungin palveluksessa olevien työuria. Positiivinen puhe ja työntajamielikuva paranevat, kun työyhteisöjen ja johtamisen kehittämiseen panostetaan koko ajan. Edistetään hyvää organisaatiokulttuuria ja mahdollistetaan työntekijöiden osallistumista johtamistyöhön.

Lisäksi panostamme työnantajamarkkinointiin mm. somessa, työpaikkailmoituksissa sekä kaupungin uusilla internet-sivustoilla.

Strategiakaudella panostetaan erityisesti varhaiskasvatuksen ammattilaisten saatavuuteen kaupungille. Hoitoalan työntekijöiden nykyistä parempi saatavuus otetaan huomioon tulevan hyvinvointialueen valmistelussa. Lähtövaihtuvuus ja saatavuuden osalta kriittisten ammattiryhmien vakanssien täyttöaste kelpoisuusehdot täyttävillä henkilöillä raportoidaan henkilöstökertomuksessa tarkemmin vuosittain.

Tavoite	Mittari	Lähtötaso v. 2020	Tavoitetaso v. 2025
28. Valmentavan johtamisosaamisen syventäminen	Kunta 10 Valmentavan johtamisen summamittari	KAJO 71,4 KASO 77,7 % KAKU 72,8% KATO 66,3 %	KAJO 76 % KASO 79,2 % KAKU 76,8% KATO 70,7%

29. Henkilöstön pito- ja vetovoiman parantaminen	Kunta10 kokonaissijoitus	KAJO 56 KASO 66 KAKU 62 KATO 54	KAJO 61 KASO 68 KAKU 67 KATO 59
30. Kestävän työkyvyn vahvistaminen	Kunta10 mittari Työn mielekkyys	KAJO 4,98 KASO 5,25 KAKU 5,0 KATO 5,05	KAJO 5,07 KASO 5,27 KAKU 5,06 KATO 5,11
	Sairauspoissaolot	3,97 %	3,93 %
	Mielenterveysperusteiset sairauspoissaolot vähenevät (mielenterveysperusteinen sairauspoissaoloprosentti)	1,53 %	1,2 %

Valtuustokauden tavoitteet ja mittarit (mittarit asetettu vain siihen kaupunkiin, joka on olemassa 31.12.2025 eli hyvinvointialueelle siirtymät sote ja pela otettu luvuista pois)

5 STRATEGIATEEMAT

Strategiateemat toimivat strategian poikkihallinnollisen toteutuksen tukena. Strategiateemat ovat osittain päällekkäisiä painopisteiden kanssa, mutta niiden osalta on oleellista se, että ne koordinoivat toimintaa kaupunkitasoisesti. Teemojen määrittelyssä on huomioitu selkeä tavoite tai haaste, johon kyseisellä teemalla pyritään vastaamaan. Teemojen tavoitteet kohdistuvat pitkälle aikavälille ja oletettavaa onkin, etteivät ne toteudu kokonaisuudessaan strategiakauden aikana, vaan niiden toteuttaminen jatkuu jossain muodossa myös tulevilla strategiakausilla. Strategiaa toteutetaan myös strategisilla ohjelmilla. Strategiateemat toteuttavat omia strategisista ohjelmiaan. Teemat osallistuvat strategisten ohjelmien laadintaan ja seurantaan poikkihallinnollisesti. Strategian väliarvioinnin yhteydessä tarkastellaan myös strategiateemojen yhteys mm. hyvinvointialueeseen.

Vantaa huomioi toiminnassaan YK:n sustainable development goals (SDG) mukaiset vastuullisuustavoitteet. Edellisellä strategiakaudella vastuullisuus oli itsenäinen teema. Nyt vastuullisuuden osa-alueet toteutetaan teemoissa niin, että kukin teema toteuttaa osaa vastuullisuustavoitteista. Mm. seuraavat vastuullisuustavoitteet huomioidaan kuitenkin kaikissa teemoissa:

- Sukupuolten tasa-arvo

- Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto
- Yhteistyö ja kumppanuus
- Ilmastotekoja

Vantaan kaupunginhallitus päätti 6.4.2020 kokouksessaan Vantaan SDG-raportin julkaisusta kesällä 2021. Jatkossa raportointi toteutetaan joka toinen vuosi.

Strategiakauden teemat ovat:

HYVINVOINTIA RAKENTAVA VANTAA

Haaste: Hyvinvointi erot kasvavat Vantaalla eri väestöryhmien välillä. Vantaalla on kyettävä turvamaan kaikkien kaupunkilaisten hyvinvointi huomioiden eri ikäryhmien vaihtelevat tarpeet. Tärkeää on huomioida myös kaupunkilaisten turvallisuus. Strategiakauden aikana tulee tapahtumaan hyvinvointialueuudistus ja tärkeää on taata palveluiden jatkuvuus muutostilanteessa hyvällä yhteistyössä.

Strateginen ohjelma: Hyvinvointiohjelma, turvallisuussuunnitelma

YK:n vastuullisuustavoite: Terveyttä ja hyvinvointia

SOSIAALISESTI KESTÄVÄ VANTAA

Haaste: Alueelliset erot kasvavat Vantalla. Segregaatio on edennyt, vaikka sen purkamiseksi on tehty erilaisia toimia.

Strateginen ohjelma: Sosiaalisesti kestävä Vantaa –ohjelma (sis. MEK ja Lähiöohjelma)

YK:n vastuullisuustavoite: Ei köyhyyttä, ei nälkää, eriarvoisuuden vähentyminen (hyvä koulutus)

EKOLOGISESTI KESTÄVÄ VANTAA

Haaste: Millä keinoin Vantaa leikkaa päästöjään 80 % verrattuna vuoden 2019 tasoon vuoteen 2030 mennessä ja huolehtii luonnon monimuotoisuudesta tiivistyvässä kaupunkirakenteessa

Strateginen ohjelma: Resurssiviisauden tiekartta

YK:n vastuullisuustavoite: Edullista ja puhdasta energiaa, kestävät kaupungit ja yhteisöt, ilmastotekoja (vastuullista kuluttamista, puhdas vesi ja sanitaatio, kestävä teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria, vedenalainen elämä, maanpäällinen elämä)

ELINVOIMAINEN JA OSAAVA VANTAA

Haaste: Työpaikkojen luominen ja työllisyyden nostaminen Vantaalla. Vetovoiman parantaminen. Painotuksena etenkin vantaalaisten osaamisen kehittäminen ja Vantaan vetovoiman parantaminen niin yritysten kuin asukkaiden näkökulmasta.

Strateginen ohjelma: Kasvu- ja elinvoimaohjelma

YK:n vastuullisuustavoitteet: Hyvä koulutus, ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, kestävä teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuuria (vastuullista kuluttamista, yhteistyö ja kumppanuus)

KANSAINVÄLINEN VANTAA

Haaste: Vantaata kehitetään kansainvälisesti vetovoimaisena innovaatio- ja lentokenttäkaupunkina. Vieraskielisten integraatiota on parannettava ja heidän osallistumistaan yhteiskuntaan on lisättävä. Kaupunkiin muuttamisen on oltava helppoa niin ihmisille kuin kansainvälisille yrityksille.

Strateginen ohjelma: Kasvu- ja elinvoimaohjelma ja Monikulttuurisuusohjelma,

YK:n vastuullisuustavoitteet: Eriarvoisuuden vähentäminen, rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvähallinto, yhteistyö ja kumppanuus

6 KÄRKIHANKKEET

Kärkihankkeet ovat tärkeitä kaupungin strategisen kehittämisen kannalta. Ne tuovat näkyvyyttä ja kertovat jotakin olennaista Vantaasta. Kärkihankkeet ovat merkittävää panostusta kaupunkikehittämiseen ja vaativat usein monen toimialan ja palvelualueen toimintaa, laajaa yhteistyötä sekä erillistä resursointia.

Strategiakaudella jatketaan seuraavien kärkihankkeiden suunnittelua tai toteutusta:

Vantaan ratikka

Vantaan ratikka on hanke, jossa suunnitellaan Vantaalle noin 19 kilometrin pituista pikaraitiotietä ja siihen liittyviä katutilan uudistuksia. Tavoitteena on luoda uuden yleiskaavan määrittelemään käytävään uusia erinomaisen saavutettavuuden asuin- ja työpaikka-alueita, joille kaupunki voi kasvaa kestävästi. Käynnissä on ratikan kaavarungon, asemakaavojen ja katu- ja puistosuunnitelmien laadinta.

Ratikkahankkeen edistäminen edistyy valtuustosopimuksessa esitetyllä tavalla.

Suunnitelmat valmistuvat vuonna 2023, jolloin kaupunginvaltuustoon tuodaan päätösesitys raitiotien rakentamisesta valtuustosopimuksen mukaisesti.

Toteutuessaan ratikka loisi huomattavia investointimahdollisuuksia Vantaalle.

Kuusijärvi

Kuusijärvestä kehitetään Vantaan luontomatkailun ja virkistyksen helmi maiseman ja alueen kantokyvyn määrittämissä suhteissa. Kuusijärvi on Etelä-Suomen saavutettavin ympärivuotinen luonto- ja hyvinvointikohde. Saavutettavuudella tarkoitetaan sijaintia, hyviä kestäviä kulkuyhteyksiä kohteeseen ja yhdenvertaisia

kokemuksia, koko kansan Kuusijärveä. Luontokohteella tarkoitetaan saunomista, uimista ja luonnossa liikkumista. Palvelut tukevat kokonaisvaltaista hyvinvointia. Uudis- ja maisemarakentaminen toteutetaan vaiheittain. Ensimmäisessä vaiheessa rakennetaan uudet yrittäjien tilat, uudet savusaunat ja grillikodot sekä parannetaan alueen reitistöä ja opastusta. Kehitetään palvelutarjontaa sekä digitaalista, fyysistä ja sosiaalista saavutettavuutta. Toisessa vaiheessa rakennetaan saunakylä, kahvila-ravintola- ja kokoustilarakennus ja kehitetään palveluja edelleen. Luodaan edellytyksiä yksityiselle majoitusrakentamiselle Sipoonkorven kansallispuiston yhteyteen.

Oppimiskampus

Oppimiskampus kokoaa yhteen Vantaan kaupungin elinkeinopalveluita sekä Vastaa Varian koulutustarpeeseen. Oppimiskampus tukee vantaalaiset jatkuvaa oppimista ja toimii innovaatioalustana. Laajemmin oppimiskampus muodostaa eri toimijoiden luoman ekosysteemin, joka tarjoaa oppimisen palveluita niin yksioille, organisaatioille ja yrityksille. Tavoitteena on verkostomainen toimintatapa, joka kokoaa yhteen niin ammatillista, ammattikorkeakoulu kuin yliopistotasoista koulutusta.

Oppimiskampusta suunnitellaan Jokiniemeen pääradan varteen. Se tulee elävöittämään ja laajentamaan Tikkurilan keskustaa.

Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo

Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo kärkihankkeena vahvistaa Myyrmäen alueen arvoa ja elinvoimaa sekä kiinnostavuutta niin yrityksille, järjestöille kuin kansalaisyhteiskunnalle. Kärkihankkeeseen nousee Myyrmäen olemassa olevasta yhteisöllisestä kaupunkikulttuurin kentästä ja kokoaa näyttävästi yhteen taiteen, monimuotoiset harrastusmahdollisuudet, kaupunkikulttuurin toimialan omat palvelut ja kansainväliset kohtaamiset yhteisölliseksi ja osallisuuden mahdollistavaksi keskuksiksi. Myyrmäen kolmannen ja neljännen sektorin luova energia ja aktiivinen kaupunkikulttuuri on hyvä pohja rakentaa alueelle vahvaa asukkaista lähtevää kulttuuria, kiinnostavaa taidetta ja kohtaamisen tiloja. Uudesta kaupunkikulttuuritalosta tavoitellaan myös arkkitehtuurisesti hätkähdyttävää ja Myyrmäen keskustan kaupunkikuvaan uutta luovaa maamerkkiä.

Lähivuosien aikana Myyrmäen keskustan kehittyessä joutuu osa alueen vapaa-ajan palveluista yhdessä tiloja käyttävien järjestöjen ja asukasryhmien kanssa siirtymään asuntorakentamisen tieltä purettavista tiloista. Myyrmäen asukasmäärän

kasvaessa voidaan uuteen kaupunkikulttuuritaloon keskittää saavutettavat ja laadukkaat vapaa-ajan palvelut, sekä kirjastolle ja taidemuseolle kasvavaan palvelujen tarpeeseen vastaavat riittävän isot ja toiminnallisesti paremmat tilat.

Kaupunki on sitoutunut talousarviopäätöksellä järjestämään tarvittavat väistötilat.

Kaupunkikulttuuritalon toteuttamisesta on laadittu esitys investointiohjelmaan vuosille 2022–2031. Suunnitelmakaudella 2022–2025 toteutetaan kaupunkikulttuuritalon hankkeen tarkemmat suunnitelmat yhdessä asukkaiden kanssa sekä järjestetään arkkitehtikilpailu.

7 MUUT STRATEGISEN TASON ASIAKIRJAT JA SITOUKUKSET

Ohjelmat ja suunnitelmat:

Strategiateemojen yhteydessä valmisteltavat ohjelmat:

- Kasvu- ja elinvoimaohjelma
- Hyvinvointiohjelma
- Sosiaalisesti kestävä Vantaa -ohjelma. Myönteinen erityiskohtelu ja Lähiöohjelma osana ohjelmaa.
- Resurssiviisauden tiekartta
- Monikulttuurisuusohjelma

Muita ohjelmia ja sitoumuksia:

- Maa- ja asuntopoliittiset linjaukset
- Tuottavuus- ja kasvuohjelma 2021–2025
- MAL-sopimus
- Palveluverkkosuunnitelma
- Osallistuva Vantaa
- Vantaan kulttuurilinjaukset 2021–2030
- Vantaan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön suunnitelma strategiakaudelle 2022–2025
- Kaksikielisyysohjelma
- Lapsiystävällinen kunta -työ
 - Vantaa sitoutuu lapsiystävällisyyden edistämiseen, mikä tarkoittaa perehtymistä lapsen oikeuksiin sekä lapsioikeusperustaista työtä organisaation kaikilla tasoilla päätöksenteosta toimintaan.
 - Kaupunginjohtaja on allekirjoittanut sitoumuksen UNICEFin ja Vantaan kaupungin yhteistyöstä Lapsiystävällinen kunta -mallissa
 - Vantaan Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelma 2022–2023
- YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Vantaalla

- Vantaan kaupunginhallitus päätti 6.4.2020 kokouksessaan Vantaan VLR-raportin julkaisusta kesällä 2021
- Kaupungin johtoryhmä on 7.6.2021 kokouksessaan hyväksynyt raportin sekä linjannut, että raportointi toteutetaan jatkossa joka toinen vuosi.
- Kaupunginjohtaja on allekirjoittanut New Yorkin VLR-sitoumuksen 15.6.2021.
- Vantaa kuuluu myös Maailman terveysjärjestön WHO:n ikäystävällisten kaupunkien verkostoon.

Kaikki kärkihankkeet sekä muut strategisen tason asiakirjat ja sitoumukset tuodaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.

LIITE: VALTUUSTOSOPIMUKSEN 2021–2025 TALOUS- JA STRATEGIALINJAUKSET

Päättyessään Vantaan luottamushenkilöpaikkojen jaosta vuosiksi 2021–2025 allekirjoittaneet valtuustoryhmät ovat sopineet seuraavista talouslinjauksista sekä kaupunkistrategian painotuksista valtuustokaudelle 2021–2025.

Keskeiset talouslinjaukset

Vantaan talouden kehittämisen perimmäisenä tavoitteena on vantaalaisten kestävä hyvinvointi.

Verorahoitus

- Kunnallisveroprosentti pidetään nykyisellä 19,00 prosentin tasolla
 - Sote-uudistuksen myötä Vantaan kunnallisveroprosentti laskee valtakunnallisesti määritellyn verran.
- Yleistä ja vakituiseen asuinrakennukseen kohdistuvaa kiinteistöveroprosenttia ei nosteta
 - Mahdolliset valtuustokauden aikana tulevat ja kaupunkia velvoittavat lakisäätöiset muutokset toteutetaan.

Käyttötalous

- Vuosikate on keskeinen tunnusluku ja elementti käyttötalouden tasapainottamisessa. Vuosikatetta nostetaan vuosittain valtuustokauden päättymiseen mennessä, jotta perusinvestoinnit (n. 150 milj. euroa vuosittain) pystytään rahoittamaan ilman nettolainanoton kasvua. Vuoden 2025 vuosikatetavoite vähintään 130 milj. euroa.

- Toimintamenojen kasvua rajoitetaan ja tuottavuutta parannetaan vuosittain:
 - o Toimintamenojen kasvu noudattaa enintään seuraavan tuottavuuskaavan mukaista prosenttia:
 - o Väestönkasvun %-muutos + Peruspalvelujen hintaindeksin %-muutos - Tuottavuuden parantaminen 0,5 prosenttiyksikköä = Kasvuprosentti
 - o Kasvuprosenttia käytetään tavoitteellisena lukuna talousarviovalmistelussa koko Vantaan toimintamenojen kehitystä arvioitaessa.
 - o Kuntien uudet lakisääteiset tehtävät ja sisäisten vuokrien muutokset tarkastellaan erikseen, niissä vastaavat tulot kompensoivat menojen kasvua.
- Vantaa pyrkii myymään aiempaa aktiivisemmin tarpeetonta omaisuuttaan. Omaisuuden myynnistä valmistuu vuoden 2021 syksyllä ohjelma, jolla linjataan mm. vapaa-ajankiinteistöjen, uuden toimitalon myötä vapaaksi jäävien kiinteistöjen ja muiden mahdollisten tarpeettomaksi jääneiden omaisuserien myynnistä ensisijaisesti kaupunkikonsernin ulkopuolelle.
- Sote-uudistuksen toteutuessa kaupunki laatii suunnitelman, jolla myydään hyvinvointialueelle vuokrattavat kiinteistöt ja asunnot joko täysin ulkopuoliselle taholle tai osittain kaupungin konserniyhtiölle, jos siitä on saatavissa hyötyä.

Investoinnit

- Kaupungin omien investointien (pl. mahdollinen ratikkahanke) omarahoitusosuus vuosina 2022–2025 on yhteensä enintään 600 milj. euroa.
- Ratikkainvestoinnista tehdään mahdollinen investointipäätös suunnittelun valmistuttua vuonna 2023. Ratikasta ei tehdä päätöksiä osana valtuustositomimusta, koska suunnittelu on kesken, eikä hankkeen meno- ja tuloarvioista ole saatavilla lopullisia arvioita.

Pitkäaikaisen lainakannan tavoitteet

- Kaupungin pitkäaikainen asukaskohtainen lainamäärä enintään 4200 e/asukas 31.12.2025(ilman mahdollista ratikkahanketta).
- Konsernin pitkäaikaiselle lainamäärälle ja ulkopuolisille rahoitusvastuille asetetaan valtuustokauden strategiassa tavoitetaso.

Muutokset toimintaympäristössä

- Lakiesityksen mukaisen sote-uudistuksen toteutuessa ensimmäisenä vuonna kaupungin talouden tasapaino pysyy ennallaan, mutta uudistuksen jälkeisinä vuosina se tuottaa lisähaasteita kaupungin vuosikatteen kehitykselle ja sitä

kautta investointien rahoitukselle. Valtuustokauden taloustavoitteita tarkennetaan tarvittaessa sote-uudistuksen toteutuessa.

- Taloustavoitteita voidaan arvioida uudelleen myös, jos taloudellisessa toimintaympäristössä tapahtuu muita olennaisia muutoksia.

Muut kaupunkistrategiaan liittyvät linjaukset

- Vantaa kehittää voimakkaasti kaupunkikeskustojaan. Jokaiselle uudelle ja vanhalle kaupunkikeskustalle luodaan osana uutta valtuuston strategiaa oma kehittämisohjelma sekä vastuuvirkamies. Kehittämisohjelmien tavoitteena on edistää uusien ja vanhojen keskusten ja asuinalueiden kaupunkikehitystä, asuinviihtyvyyttä, palveluja sekä edistää alueiden osallisuutta. Tuloksista raportoidaan vuosittain myös kaupunginvaltuustolle.
- Hyvinvointialueen perustamisen jälkeen kehitetään Vantaata koulutuksellisenä, sivistyksellisenä, kulttuurisena ja elinvoimaisena kaupunkina. Vantaa asettaa yhdeksi keskeiseksi strategiseksi tavoitteekseen vantaalaisten koulutustason noston, osaamisen kehittämisen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Erityistä huomioita on kiinnitettävä lasten- ja perheiden palveluihin, lukutaidon kehittämiseen sekä riittävään lisätukeen niissä kouluissa, joissa oppimistulokset ovat heikkommat. Vantaa tähtää pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimmäksi kaupungiksi.
- Koronan jäljiltä Vantaan työttömyys on suurten kaupunkien korkein. Osana kaupungin uutta strategiaa päivitetään kaupungin kasvu- ja elinvoimaohjelma. Ohjelman päivitykseen osallistetaan vantaalaiset yritykset ja muut sidosryhmät laajasti. Elinvoimaohjelman päivittämiseksi asetetaan erillinen toimikunta. Lisäksi käynnistetään valmistelu, jossa konsernijaoston roolia vahvistetaan työllisyys- ja elinvoima-asioiden ”lautakuntana”.
- Vantaan kulttuurilinjaukset 2021–2030 otetaan aktiiviseen käyttöön kaupungin toiminnassa. Kaupunkikulttuurin avulla lisätään Vantaan veto- ja pitovoimaa.
- Vantaan maa- ja asuntopoliittinen ohjelma päivitetään osana uuden valtuuston strategiaa. Osana ohjelmaa kaupunki lisää pientalotonttien kaavoitusta ja luovutuksia sekä huomioi vantaalaisten monipuoliset tarpeet uusille asunnoille.
- Koronakriisi on iskenyt kovaa muun muassa lapsiin, nuoriin ja ikäihmisiin. Uudelle valtuustolle annetaan valtuustokauden alussa selvitys siitä, miten koronan aiheuttama mielenterveys-, hoito-, hoiva-, oppimis- sekä muu palveluvelka saadaan kurottua kiinni. Selvitykseen tulee sisällyttää myös

arvio lisärahoituksesta, jolla toimenpiteitä voidaan käynnistää jo syksyllä 2021. Selvityksen pohjalta laaditaan pitkäjänteinen toimenpideohjelma valtuustokaudeksi.

- Vantaa on asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali vuonna 2030. Uusi valtuusto sitoutuu tähän tavoitteeseen ja jatkaa Resurssiviisas Vantaa - ohjelman toimenpiteiden toteutusta ja seurantaa. Ohjelman kehittämis- ja päivitystarpeet arvioidaan valtuustokauden lopussa, jos asetettuihin tavoitteisiin ei olla pääsemässä.
- Osana strategian valmistelua laaditaan pitkän aikavälin strategia mittareineen lähiluonnon ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi.
- Koulurauha on turvattava kaikille oppilaille. Emme suvaitse kouluväkivaltaa tai syrjintää. Vantaalla tulee puuttua kaikkeen kiusaamiseen, kouluttaa opetushenkilöstöä sekä panostaa ennalta ehkäisevään työhön. Myös hyvää ja tavoitteellista yhteistyötä sisäilmaongelmien ratkaisemisessa jatketaan.
- Kaupunki toteuttaa hyvää henkilöstöpolitiikkaa eikä lomauta tai irtisano henkilöstöään säästötoimena. Kaupunki kehittää henkilöstön hyvinvointia ja Vantaan houkuttelevuutta työnantajana.
- Vantaan strategian valmistumisen jälkeen valtuustoryhmät arvioivat tarvetta perustaa poliittisia seurantaryhmiä seuraamaan strategisten tavoitteiden toteutumista sekä toimikuntia valmistelemaan strategiaan liittyviä ohjelmia.
- Valtuustotyön perustana on avoimuus ja yhteistyö. Kuntalaisia kuullaan ja heitä osallistetaan päätöksenteon eri vaiheissa.

